

RMK IDA-VIRUMAA METSKONNA
METSA MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2022

Metsaülema pöördumine	3
1. Metsa majandamine aastatel 2003–2012	5
1.1. Maakasutus	6
1.2. Metsavarud	7
1.3. Raied	15
1.4. Metsakasvatus	17
1.5. Looduskaitse	20
1.6. Metsaparandus	22
1.7. Puhkevõimalused	24
1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9. Jahindus	27
2. Metsa majandamist mõjutavad planeeringud ja taristu	31
3. Metsa majandamine aastani 2022	35
3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	47
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	48
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

**RMK IDA-VIRUMAA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2022**

foto: RANDO KALL

NARVA KARJÄÄR, IDA-VIRUMAA KAEVANDUSPIIRKOND.

foto: RANDO KALL

Alar Süda, metsaülem

RMK on metsaseaduse alusel tegutsev riigitulundusasutus, mille metsaseadusest tulenevad ülesanded on järgmised: riigimetsa korraldamine, majandamine ja kasutusse andmine; kasvava metsa raieõiguse ja metsamaterjalide müük; riigimetsa avaliku ülesande täitmine ja loodusväärtuste kaitse.

RMK eesmärgiks on riigimetsade kestlik majandamine, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsast saadavaid hüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Käesolev kava annab ülevaate RMK Ida-Virumaa metskonna hallatavatest metsavarudest ja möödunud kümnendi tegevusest ning määratleb metskonna tasandil olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Kavast on näha, milliseks kujuneb riigimetsade vanuseline struktuur järjepideval majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsa-parandust ja looduskaitsetöid.

Riigimets on oluline tööandja ja puidukasutus ning metsamajandus omavad maaelu arengus tähtsat rolli. Looduskaitsete piirangute kehtestamine peab arvestama ökoloogiliste väärtuste kõrval ka majanduslikke ja sotsiaalseid mõjusid.

foto: RANDO KALL

AMMENDATUD PÕLEVKIVI KARJÄÄRIALALE ISTUTATUD KUUSK, VAIVARA METSANDIK.

METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2003–2012

1.1.	Maakasutus	6
1.2.	Metsavarud	7
1.3.	Raied	15
1.4.	Metsakasvatus	17
1.5.	Looduskaitse	20
1.6.	Metsaparandus	22
1.7.	Puhkevõimalused	24
1.8.	Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9.	Jahindus	27

foto: RANDO KALL

VÄÄRISELUPAIK, NARVA METSANDIK.

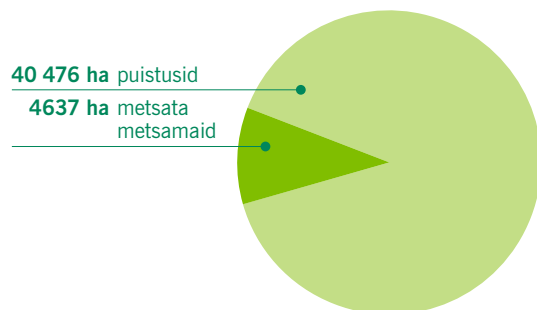
1. METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2003–2012

1.1. Maakasutus

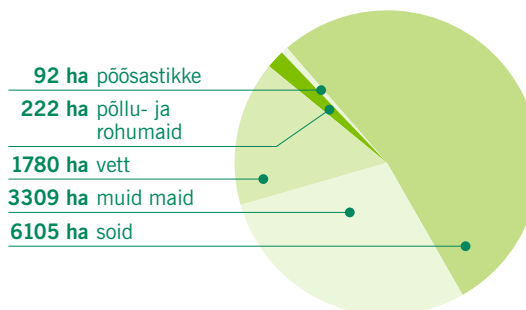
Ida-Virumaa metskonna hallatavate maade üldpindala on 57 157 hektarit, see koosneb 449 katastriüksusest. Ida-Virumaa metskonna maad hõlmavad riigimaad 11 vallas (Aseri, Sonda, Maidla, Mäetaguse, Lüganuse, Kohtla-Nõmme, Kohtla, Jõhvi, Toila, Illuka ja Vaivara) ja 3 linnas (Kohtla-Järve, Narva-Jõesuu ja Narva).

Ida-Virumaa metskonna metsakorralduslikult inventeeritud maade üldpindala on 56 725 hektarit ja metsamaa moodustab sellest 80%. Metsa kaardistamise ja kirjeldamise üksuseks on terviklik metsaosa ehk metsaeraldis, mis on oma takseertunnuste poolest metsamajandusvõtete rakendamiseks kogu ulatuses piisavalt ühetaoline. Eraldised moodustavad metsakvartali. Metskonnas on kokku 1723 metsakvartalit, mis omakorda jagunevad 26 140 eraldiseks. Metsamaa (45 113 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 1. Mittemetsamaade (11 508 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 2.

**Joonis 1. Metsamaa
kõlvikuline jagunemine (ha)**

**Joonis 2. Mittemetsamaa
kõlvikuline jagunemine (ha)**

Ida-Virumaa metskonna metsakvartalid on jagatud metsandikeks järgmiselt: Sonda 14 851 hektarit, Kohtla 12 645 hektarit, Jõhvi 10 545 hektarit, Vaivara 10 126 hektarit ja Narva 8558 hektarit.

Tulenevalt metsaseadusest majandab RMK ka Kaitseministeeriumi valitsetavat riigimetsa, mida Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad riigikaitselisteks õppusteks. Harjutusväljadel kehtivad metsa majandamisele piirangud. Ida-Virumaa metskonna territooriumile jääb Kaitseväe Sirgala harjutusväli, kokku 2916 hektarit.

Ida-Virumaa metskonna hallataval riigimaal kehtib seisuga 01.10.2012 järgmises mahus pikaajalisi maakasutuslepinguid: hoonestusõigusi 1, maarendilepinguid 9, sealhulgas sportimiseks ja puhkamiseks 3, mitmesuguste tehnorajatiste isikliku kasutusõiguse lepinguid 9.

1.2. Metsavarud

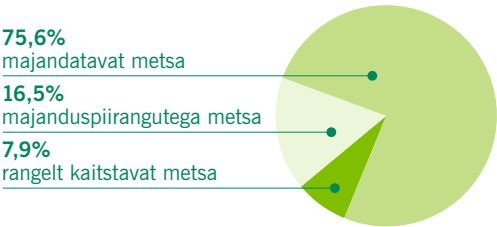
Ida-Virumaa metaskonna metsavarusid iseloomustab tabel 1, kus on ära toodud peamised metsa olemit iseloomustavad näitajad majandamiskategooriate lõikes. Metsamaa keskmised näitajad on arvutatud kogu metsamaa pindala kohta, mis hõlmavad ka lagedaid ja selguseta alasid. Seetõttu on keskmine hektaritagavara suurim rangelt kaitstavates metsades, kus noorte ja uuenevate metsade osakaal on väga tagasihoidlik, ning väikseim majandatavates metsades. Metsa kasvu intensiivsust iseloomustavaks näitajaks on kõrgusindeks, mis viitab metsa oodatavale kõrgusele 100 aasta vanuselt. Keskmine kõrgusindeks on suurim majandatavates metsades, kus ka metsade juurdekasv on suurim. Tabelis on eraldi välja toodud ka puistute tagavara ja juurdekasvu näitajad, mis on arvutatud ilma lagedate ja selguseta aladeta.

Tabel 1. Ida-Virumaa metaskonna metsavarud

Metsavarusid iseloomustav näitaja	Metsakond kokku	Sealhulgas		
		Rangelt kaitstavad metsad	Majandus-piirangutega metsad	Majandatavad metsad
Metsamaa pindala (ha)	45 113	3 566	7 450	34 097
Metsamaa tagavara (tm)	7 662 000	741 000	1 425 000	5 496 000
Metsamaa keskmine tagavara (tm/ha)	170	208	191	161
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/a)	193 000	11 000	30 000	152 000
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,3	3,1	4,0	4,5
Metsade keskmine vanus (a/metsamaa ha)	56	91	71	49
sh männikute keskmine vanus	68	99	80	59
sh kuusikute keskmine vanus	44	99	64	37
sh kaasikute keskmine vanus	49	76	58	45
Metsade keskmine kõrgusindeks H100 (m)	24,6	21,1	22,9	25,3
sh männikute keskmine kõrgusindeks	21,8	17,7	20,6	22,8
sh kuusikute keskmine kõrgusindeks	27,3	23,6	26,3	27,7
sh kaasikute keskmine kõrgusindeks	26,2	24,9	25,9	26,3
Puistute pindala (ha)	40 476	3 514	7 065	29 897
Puistute keskmine tagavara (tm/ha)	189	211	201	183
Puistute hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,8	3,2	4,2	5,1

Ida-Virumaa metskonna metsamaa pindala jagunemisest majandamiskategooriate lõikes annab ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Metsamaa jagunemine majandamiskategooriate lõikes (%)

Rangelt kaitstavad metsad – metsad, kus majanduslik tegevus on keelatud, sh loodus-reservaadid, kaitsealade ja püselupaikade sihtkaitsevööndid ning vääriselupaigad.

Majanduspiirangutega metsad – metsad, kus majandamine on lubatud, kuid millele on metsaseaduse või looduskaitseadusega kehtestatud võrreldes tavapäraselt majandatavate metsadega täiendavad kasutuspiirangud.

Majandatavad metsad – metsad, mille majandamisel kehtivad metsaseadusega kehtestatud nõuded.

Tabelis 2 on toodud metsamaa jagunemine majandamiskategooriate ja peapuuliikide lõikes. Majandatavaid metsi on kolmveerand metsamaa pindalast, kõige suurem osakaal on männikutel, kaasikutel ja kuusikutel. Rangelt kaitstavaid metsi on 8%, enim kaitstud on männikud.

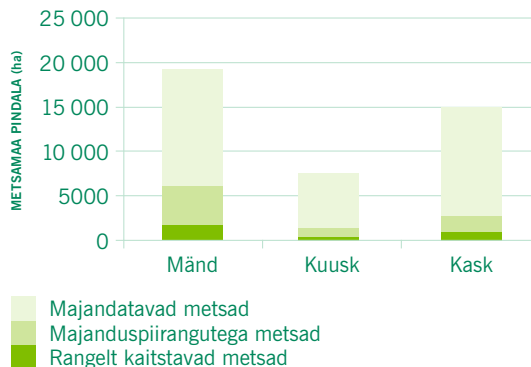
Tabel 2. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide ja majandamiskategooriate lõikes

Peapuuliik	Metsamaa pindala						
	Rangelt kaitstavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Majandatavad metsad		Kokku
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Mänd	1 828	9,5	4 341	22,6	13 062	67,9	19 231
Kuusk	467	6,2	845	11,2	6 243	82,6	7 555
Kask	952	6,3	1 888	12,60	12 204	81,1	15 044
Haab	72	6,2	140	12,1	944	81,7	1 156
Sanglepp	132	11,9	97	8,7	881	79,4	1 110
Hall lepp	48	7,8	105	17,0	463	75,2	616
Teised	67	16,7	34	8,5	300	74,8	401
Kokku	3 566	7,9	7 450	16,5	34 097	75,6	45 113

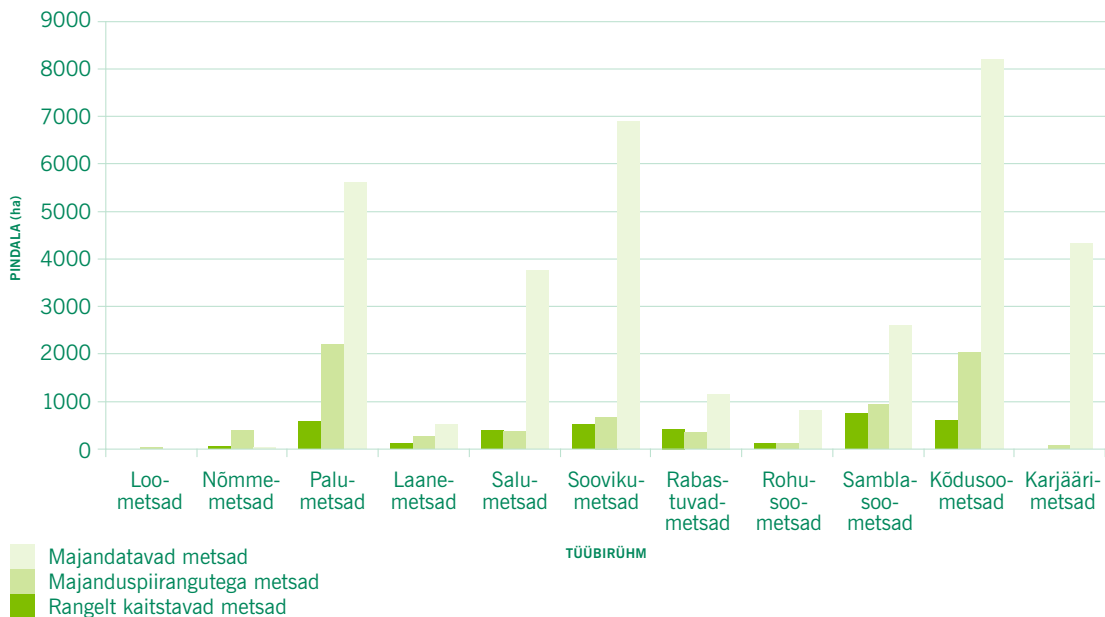
Ida-Virumaa metskonna peamiste puuliikide jagunemist majandamiskategooriate lõikes iseloomustab joonis 4.

Ida-Virumaa metskonnas on valdavad kodusoo-, sooviku- ja palumetsad, mida ka kõige intensiivsemalt majandatakse. Küllalt palju on ka salumetsi ning piirkonnale omaselt endistele karjääridele rajatud metsi (9,8%). Kõige rohkem on kaitstud sambla-soometsad. Joonisel 5 on toodud metsamaa pindala jagunemine metsa kasvukoha tüübirühmade lõikes.

Joonis 4. Männikute, kuusikute ja kaasikute pindala jagunemine (ha)

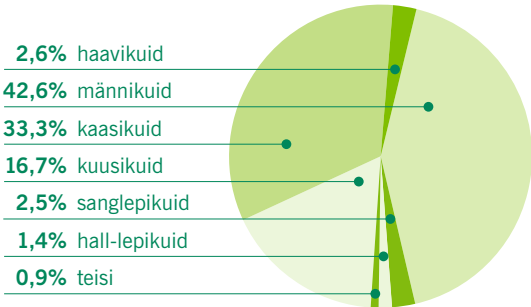
Joonis 5. Metsamaa pindala jagunemine metsakasvukoha tüübirühmade lõikes (ha)

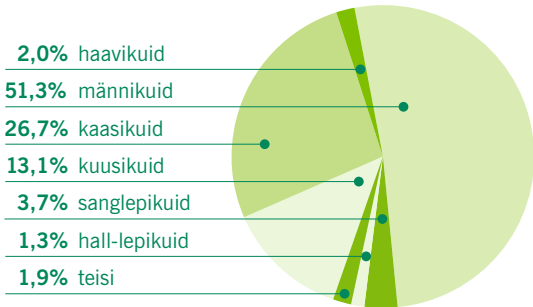
Ida-Virumaa metskonna metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide kaupa majandamiskategooriate lõikes on toodud joonisel 6. Valdavad on männikud, mida on kõige rohkem majanduspiirangutega ja kõige vähem majandatavates metsades. Kaasikud moodustavad 33%, kuusikuid on 17% metsamaa pindalast.

Joonis 6. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi (%)

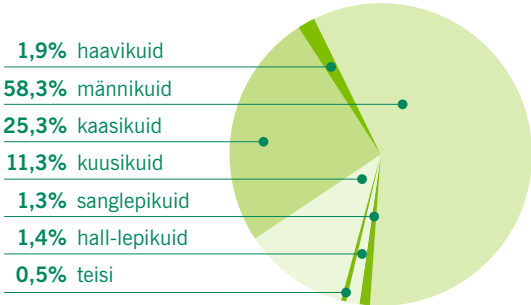
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi

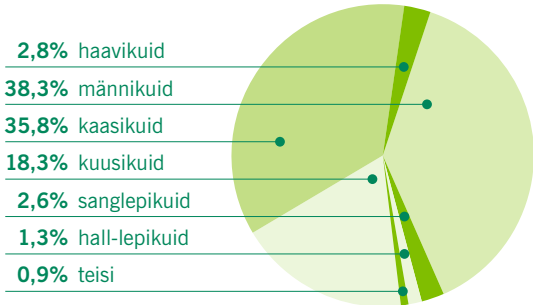
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majanduspiirangutega metsades

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majandatavates metsades

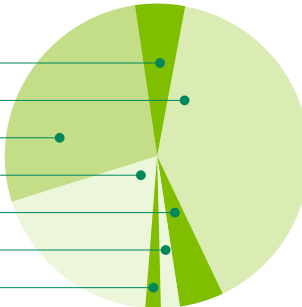

Metsade liigilisest koosseisust puistute tagavara järgi annab ülevaate joonis 7.

Joonis 7. Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi

5,5% haaba
40,1% mändi
27,3% kaske
18,8% kuuske
4,8% sangleppa
1,9% halli leppa
1,6% teisi

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades

5,5% haaba
41,0% mändi
25,7% kaske
17,6% kuuske
6,3% sangleppa
1,9% halli leppa
2,0% teisi

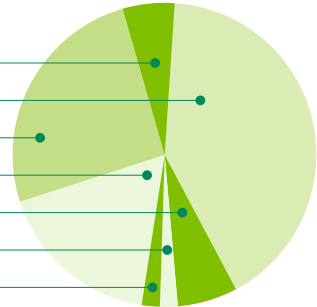

foto: RANDO KALL

METSAVARUSID ILMESTAV PILT, KASED JA MÄNNID, JÕHVI METSANDIK.

Ida-Virumaa metskonna metsade vanuseline jaotus on puuliigiti erinev. Männikutest jääb valdav osa vanusevahemikku 60–90 aastat. Küpsete männikute osakaal on majandatavates metsades 10%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade metsade osakaal oluliselt suurem, küpsete männikute osakaal on siin 31%.

Ülevaate männikute vanuselisest jaotusest majandamiskategooriate lõikes annab joonis 8.

Joonis 8. Männikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

Männikute pindala vanuseline jagunemine

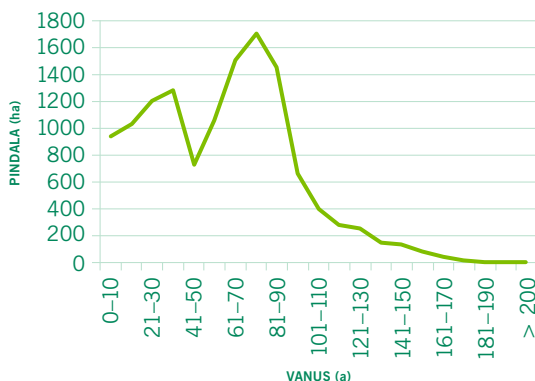
Männikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

Ida-Virumaa metaskonna kuusikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 9. Majandatavates kuusikutes on vanuseline jaotus laskuv. Mida nooremad on kuusikud, seda suurem on nende pindala. Kõpseid kuusikuid on 12%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade kuusikute osakaal väga suur, kõpseid kuusikuid on 64% metsamaa pindalast.

Joonis 9. Kuusikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

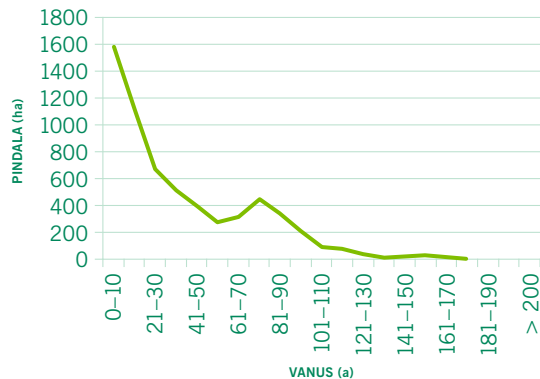
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

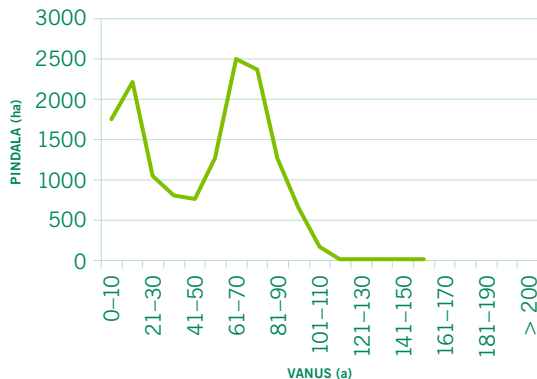
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

Ida-Virumaa metskonna kaasikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 10. Majandatavates metsades on jaotus varieeruv. Palju on noori ja 60–80 aasta vanuseid kaasikuid. Küpseid kaasikuid on tervelt 25%. Rangelt kaitstavates metsades on küpseid kaasikuid 66%.

Joonis 10. Kaasikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

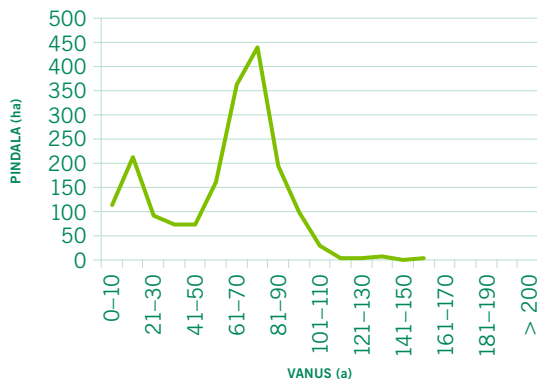
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine

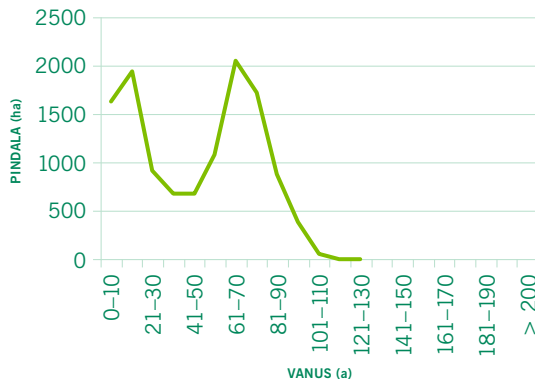
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

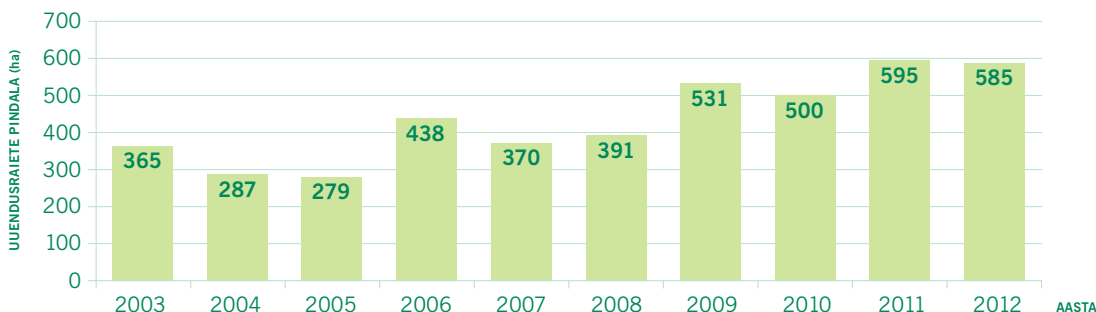
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

1.3. Raied

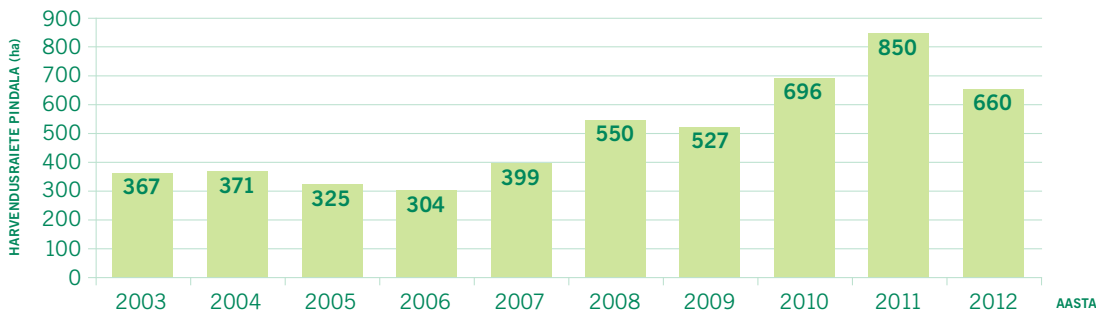
Ida-Virumaa metskonna uuendusraiate pindala iseloomustab joonis 11. Möödunud kümnendil oli uuendusraiate pindala vahemikus 279–531 hektarit aastas. Viimasel kolmel aastal on uuendusraie pindala olnud 500–595 hektarit aastas. Uuendusraiate maht on olnud vaadeldaval perioodil suurenev, mille põhjuseks on raieküpsete männikute ja kaasikute suur osakaal ning arvestuslangi optimaalne kasutamine.

Joonis 11. Uuendusraiate pindala (ha)

Harvendusraiate pindalast annab ülevaate joonis 12. Möödunud kümnendil on harvendusraiate pindala pidevalt kasvanud. Viimasel ajal on järjest rohkem tähelepanu pööratud harvendusraiate vajadusele. Oluline roll harvendusraiate suurenemises on ka ulatuslike karjäärikultuuride jõudmine harvendusraie ikka.

Joonis 12. Harvendusraiate pindala (ha)

Raiete mahtu tervikuna iseloomustab joonis 13. Sarnaselt uuendus- ja harvendusraiate pindalale on aastate lõikes suurenenud ka raiutud likviidse puidu maht. 2003. aastal oli see ligikaudu 141 000 tm, 2012. aastal 181 000 tm. Peamine põhjus mahu suurenemisel on olnud küpsete puistute osakaalu suurenemine ja uuendusraiate arvestuslangi optimaalsem kasutamine.

Joonis 13. Raiemaht kokku (tm)

1.4. Metsakasvatus

Ida-Virumaa metskonna maadel asub Mäetaguse seemla, pindalaga 9 hektarit. Mäetaguse seemlast on viimasel kahel aastal varutud 20 kg männiseemet. Varasematel aastatel oli seemla kasutusest väljas ja seemet ei varutud.

Metsakultuuride rajamise mahust annab ülevaate joonis 14. Möödunud kümnendil on uut metsa kasvama pandud keskmiselt 500 hektarit aastas. Uut metsa on kultiveeritud valdavalt lageraiete raiesmikele. Keskmiselt veerandi (125 ha) kogu aastasest kultiveerimise mahust moodustab ammendatud põlevkivikarjääride metsastamine, mida teostatakse teenustööna põlevkivi kaevandajatele. Kuuske ja mändi istutati ühepalju, kokku 360 hektarit keskmisest aastamahust. Ammendatud põlevkivikarjääride metsastamisel 75% pindalast uuendatakse männiga ja ligikaudu 25% pindalast kasega.

Joonis 14. Metsakultuuride rajamine (ha)

Möödunud kümnendil Ida-Virumaa metskonnas uuenenuks arvestatud pindalast annab ülevaate joonis 15. Metskonnas on uuenenud alasid metsaks ümber arvestatud keskmiselt 600 hektarit aastas.

Joonis 15. Uuenenuks arvestatud pindala (ha)

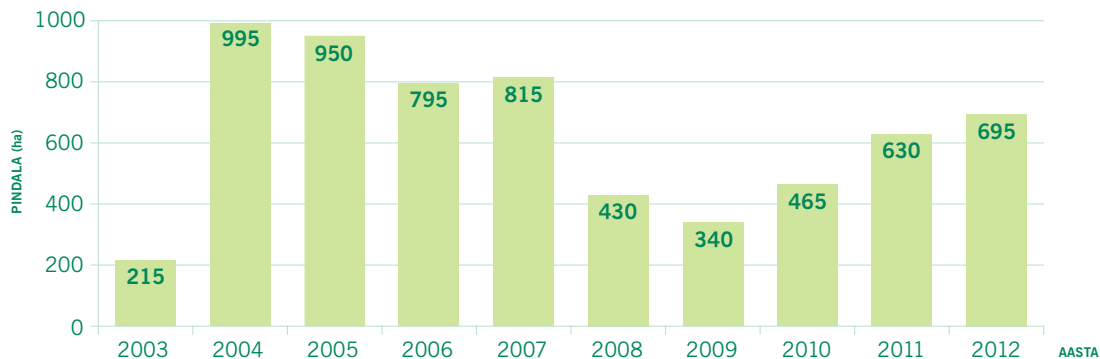
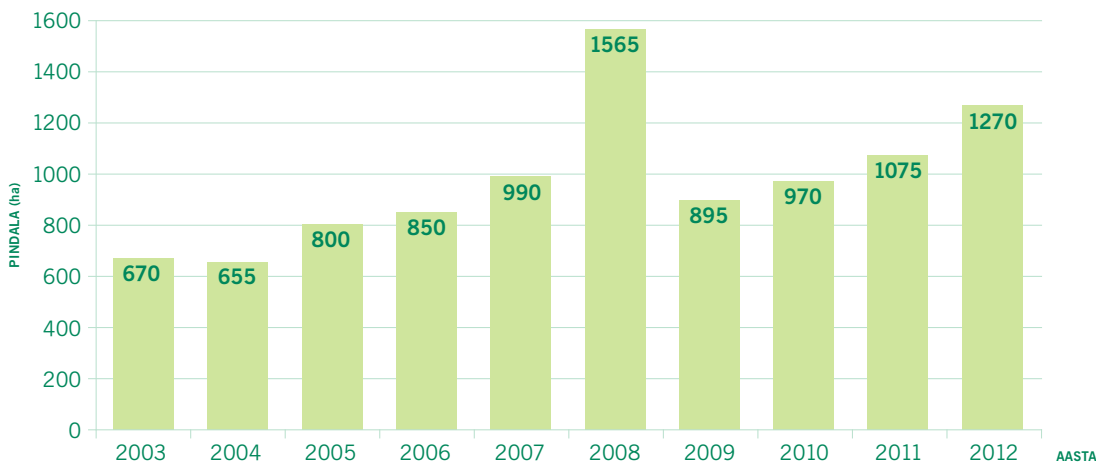

foto: RANDO KÄLL

METSNIK MARGUS KARAFIN TEOSTAB MÕÖTMISI.

Noorendike hooldamise (valgustusraie) maht on seotud uuendusraiete mahuga, sellest lähtuva metsauuendamise mahuga ning kõike seda näitab joonis 16.

Joonis 16. Noorendike hooldamise pindala (ha)

Ida-Virumaa metaskonna metsi kahjustas 2010. aasta augustitorm vähesel määral, tormi-kahjustused oli võimalik likvideerida valdavalt sanitaarraietega. Viimase kümnendi suurim metsa- ja maastikupõleng leidis aset 2006. aastal Kurtna järvestu piirkonnas, kus tulest sai kahjustada ligikaudu 180 hektarit. 2011. aastal esines 8 põlengut, kogupindalaga 3,8 hektarit. 2012. aastal metsapõlenguid ei registreeritud. Metsade prügireostus on aastate jooksul vähenenud. Hinnanguline prügi kogus metsas on 2009. aasta 143 tonnilt (137 reostuskohta) vähenenud 2012. aasta 54 tonnini (74 reostuskohta). 2012. aastal likvideeriti riigimetsast 33 tonni prügi. Ida-Virumaa metaskonnas hinnati 2012. aastal uuevatel aladel ulukikahjustusi kokku 56 hektarit, millest sõraliste kahjustusi 30 hektaril ja kopra poolt põhjustatud üleujutusi 4 hektaril.

1.5. Looduskaitse

Ida-Virumaa metuskond paikneb Põhja-Eesti metsavööndi põhjaosas, kus leidub palju eriilmelisi ning liigirikkaid metsaalasid, mida liigestavad sood ja rabad.

Tabel 3. Kaitstavate loodusobjektide pindala (ha)

Kaitseala tsoneering	Metsamaa (ha)	Mittemetsamaa (ha)
Kaitsealad	4 012	2 334
sh sihtkaitsevöönd	2 047	1 934
sh piiranguvöönd	1 965	400
Püsielupaigad	2 911	158
sh sihtkaitsevöönd	1 051	15
sh piiranguvöönd	1 860	143
Vääriselupaigad	511	27
Ranna- ja kaldakaitsevöönd	2 181	362
Uuendamata kaitsekorraga alad	116	82
Hoiualad	1	

foto: RANDO KÄLL

PANKRANNIK, ONTIKA MAASTIKUKAITSEALA.

Ida-Virumaa metuskonnas on kaks väga erilist maastikukaitseala: Valaste joa ja pankrannikuga Ontika ning 40 järvega Kurtna maastikukaitseala. Metuskonna maadel paiknevate kaitsealuste loodusobjektide tüübid ja arvud on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Kaitsealused objektid

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Arv	Loend
Looduskaitseala	2	Muraka, Sirtsu
Maastikukaitseala	7	Aseri, Kurtna, Udria, Oru pargi, Ontika, Vaivara maastikukaitseala; Oandu parkmets
Hoiuala	1	Uljaste järvede hoiuala
Üksikobjekt	1	Rääsa kadakas
Püsielupaik	8	metsis (5), laialehine nestik (1), rohe-tilksamblik ja kollase virvesamblik (1), käpalised (1)
Uuendamata kaitsekorraga ala		Uljaste oos koos Uljaste järvega
Vääriselupaik (VEP)	81	
VEP tunnustega ala	18	

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitseteid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigikaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Järgnevate metuskonna maadel asuvate kaitsealade kohta on koostatud kehtivad kaitsekorralduskavad: Muraka looduskaitseala soode kaitsekorralduskava aastateks 2011–2013; Aseri maastikukaitseala, Kalvi hoiuala ja Arupealse hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2011–2020.

Metuskonna maadel teostati 2011. aastal looduskaitseteid kahel objektil. 2012. aastal jätkati liigi elupaiga taastamistööd Jõhvi hariliku kobarpea püsielupaigas ja alustati Aseri maastikukaitsealal Rannu raba taastamistöödeks vajalike raietöödega.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks metuskonna maadel sõlmitakse maahooldajatega pikaajalised maarendilepingud. Rentnikud taastavad ja hooldavad toetusmeetmete abil poollooduslikke kooslusi.

1.6. Metsaparandus

Ida-Virumaa metskonna maadel asuvad metsakuivendussüsteemid paiknevad 32 objektil ja nende üldpindala on 25 103 hektarit. Kuivendatud on 55% metsamaa pindalast. Metsakuivendusobjektide vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 17. Vanuseline jaotus on aktuaalne, selles on arvestatud objektide rekonstrueerimise aega.

Joonis 17. Metsakuivendusobjektide vanuseline jaotus

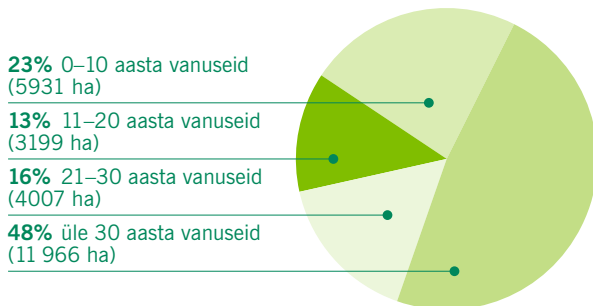

foto: RANDO KALL

VAIVARA METSAPARANDUSOBJEKT, SÕTKE KÜLA, VAIVARA METSANDIK.

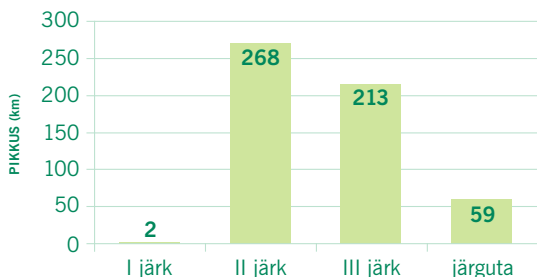
Ida-Virumaa metuskonnas on 64% metsakuivendussüsteemidest vananenud (vanus üle 30 aasta) või vananemas (vanus 21–30 aastat). Aastatel 2003–2012 rekonstrueeriti ja uuendati metsakuivendussüsteeme kokku 5931 hektarit.

Ida-Virumaa metuskonnas kasutatakse metsade majandamiseks teid hinnanguliselt 715 kilomeetri ulatuses. Nendest riigimetsa maadel asuvate metsateede olem on 542 kilomeetrit. Metsade majandamiseks kasutatava teedevõrgu tihedus on 1,58 km/100 hektari metsamaa kohta.

Ida-Virumaa metuskonna metsateede jagunemist iseloomustab joonis 18. Kõrgema (I–II järk) järgu metsateede osa on metuskonna suurte metsamassiivide ja sellest tuleneva raiemahtude kontsentreerituse tõttu väga kõrge, kokku 270 kilomeetrit. Kõrgema järguga metsateed moodustavad metsateede olemist 49%.

Joonis 18. Metsateede järgud

Metsateede jaotus järkudesse

Metsateede vastavus seisunditasemele 2012. aasta teede seisundi hindamise andmetel on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Metsateede seisund

Hinnatud teede pikkus	Vastab seisundi nõuetele		Mittevastavuse põhjused				Truubid/sillad
			Profiil	Võsa	Teekraavid	Roopad/augud	
484 km	364 km	75%	22 km	22 km	5 km	86 km	12 tk

Möödunud kümnendil teostati Ida-Virumaa metuskonnas kokku 70 kilomeetrit metsateede ehitus-, rekonstrueerimis- ja uuendustöid.

1.7. Puhkevõimalused

Riigimetsa rekreatiivne kasutus toimub loodusalade külastuskorralduskavadele tuginedes. Külastuskorralduskavaga määratakse loodusala ulatus ja rekreatiivseks metsakasutuseks sobivad alad tsoneeritakse vastavalt teenindus-, huvi- ja varutsoonideks. Külastuskorralduskavade koostamisel tuginetakse loodusaladel teostatud seiretele ja uuringutele ning vastava andmestu analüüsile. Loodusaladel viiakse perioodiliselt läbi külastusmahu seiret, külastajauuringuid, loodushoiuobjekti seiret ja külastuskoormuse uuringuid.

RMK külastuskorraldus: igaüheõigusel põhineva liikumissüsteemi loomine puhke- ja kaitsealadel ning elanikkonna loodusteadlikkuse ja -hoidlikkuse tõstmine teavitamise ja loodusharidustegevuse kaudu.

Loodushoiuobjekt/külastusobjekt: maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav puhkemajanduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab kehtestatud nõuetele.

Teenindustsoon moodustab loodusala raskuskeskme, siia koondatakse maastikku kõige enam kulutavad tegevused. Tsoonis asuvad puhke- või kaitseala loodushoiuobjektid ning põhiline osa looduses liikumise radadest.

Huvitsooni kuuluvad looduskaitsealised ja/või kultuuriloolise tähtsusega eksponeeritavad alad, mis omavad ka loodushariduslikku väärtust. Tsoonis suunatakse külastus loodusradadele.

Varutsooni eesmärgiks on moodustada sellised alad, mis kindlustavad ala terviklikkuse, samas on tulevikus võimalik vajaduse korral külastusala varutsooni arvelt laiendada.

Ida-Virumaa metstkonna territooriumile jääb Peipsi põhjaranniku puhkeala. Loodusalade majandamine on toimunud vastavalt Peipsi põhjaranniku puhkeala kasutuskorralduskavale aastateks 2006–2010. Ida-Virumaa metstkonna territooriumil asuvate teenindustsoonide kogupindala on 95 hektarit, huvitsoonide kogupindala 21 hektarit. Varutsoone metstkonna territooriumil ei ole.

Peipsi põhjaranniku puhkeala objektidest annab ülevaate tabel 6. Ida-Virumaa metskonna territooriumile jääb 12 objekti ning neist külastatuim on Oru park oma ajaloolise ning maastikulise suursugususega.

Tabel 6. Puhkealad ja objektid

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Uljaste MKA matkarada, Uljaste lõkkekoht	Sonda
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Oru park, Aluoja lõkkekoht koos vaateplatvormiga	Toila
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Aidu matkarada	Kohtla-Nõmme
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Kurtna matkarajad, Konsu telkimisala, Martiska lõkkekoht, Liivjärve lõkkekoht, Rääkjärve lõkkekoht	Illuka
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Vaivara külastusobjekt, Langevoja lõkkekoht/vaateplatvorm	Vaivara
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Ontika vaateplatvorm	Kohtla
Peipsi põhjaranniku puhkeala	Uhaku puhkekoht	Lüganuse

2011. aastal loendati Peipsi põhjaranniku puhkealal 203 000 külastust, millest Oru pargi arvele läheb tervelt 100 000.

foto: RANDO KALL

ORU PARK, TOILA.

1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised liigitatakse järgmiselt: ajaloomälestised, kunstimälestised, arheoloogiamälestised, ehitismälestised, muinsuskaitsealad, tehnikamälestised, tööstusmälestised ja UNESCO maailmapärandi objektid. Kultuurimälestiste riiklikku registrisse kantud mälestistest annab ülevaate tabel 7.

Tabel 7. Kultuurimälestised

Mälestise tüüp	Mälestise nimetus
Arheoloogiamälestised	Oandu kalmistu, Kalina linnus, Alu linnus

Lisaks riikliku kaitse all olevatele objektidele võib metskonna maadelt leida hulganisti lähemast ja kaugemast minevikust pärinevaid inimtegevuse jälgi, mille säilimine sõltub omanikuhoiust. Igal pärandkultuuriobjektil on rääkida oma lugu, mis väärib talletamist.

Aastatel 2010–2012 kaardistati metskonna maadel 227 huvitavat ja piirkonnale iseloomulikku pärandkultuuriobjekti, millest annab ülevaate tabel 8. Ida-Virumaal inventeeritud pärandkultuuriobjektid on välja antud ka eraldi raamatuna „Ida-Virumaa pärandkultuurist”.

Tabel 8. Inventeeritud pärandkultuuriobjektide jaotumine

Objekti tüüp	Objektide arv
Põlised metsateed	36
Raudteerajatised	26
Külatänavad, karjatanumad	19
Ajaloolised metsakuivenduskraavid	18
Vanad kohanimed	14
Maanteed	13
Maaparandusobjektid	11
Põlevkivi kaevandamisega seotud maastikuobjektid	10
Metsavahikohad	9
Põlevkivi kaevandamisega seotud rajatised	9
Muud (31 tüüpi)	62
Kokku	227

foto: RANDO KALL

KULTUURIMÄLESTISTE KUI PÄRANDKULTUURIOBJEKTIDEGA ARVESTATAKSE METSAMAJANDUSLIKE TÖÖDE KAVANDAMISEL JA TEOSTAMISEL. PILDIL KAEVIKUD UDRIA MAASTIKUKAITSEALAL.

1.9. Jahindus

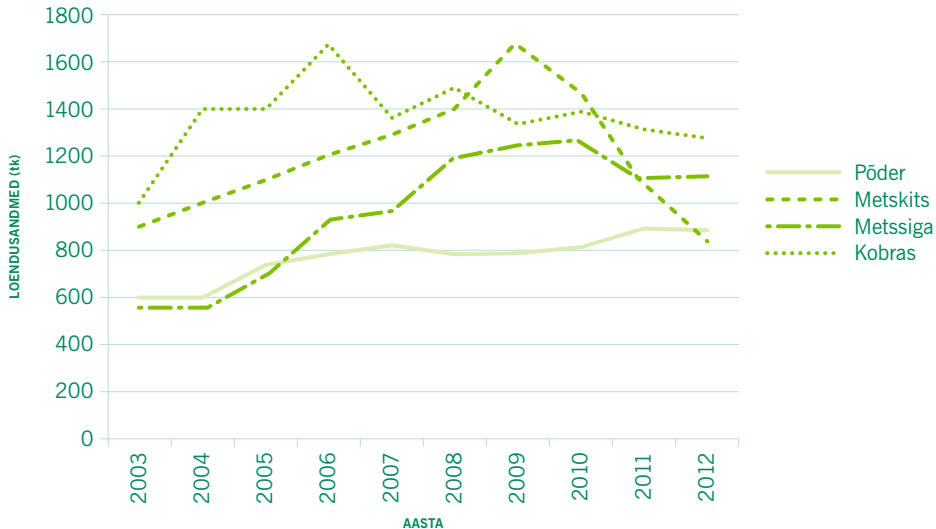
Riigimets on antud jahinduslikku kasutusse vastavalt jahipiirkonna kasutusõiguse loale. Jahipiirkondadega on sõlmitud riigimaa jahimaana kasutamise võimaluste ja jahipidamise tingimuste lepingud.

Ida-Virumaa metskonna territooriumil asub 16 jahipiirkonda, millest Anguse on RMK kasutuses. Kokku on metskonna territooriumil jahipidamiseks kasutusse antud 51 514 hektarit riigimaad.

Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud hoidma oma jahipiirkonnas jahiulukite arvukust lubatud piirides. Jahiulukite maksimaalne lubatud arvukus on jahiulukite arv, mille ületamine võib põhjustada olulisi jahiulukikahjustusi, minimaalne lubatud arvukus on selline jahiulukite arv, millest väiksem seab jahiulukiliigi asurkonna säilimise ohtu.

Ida-Virumaa sõraliste ning kopra loendusandmetest annab ülevaate joonis 19. Sõraliste ning kopra loendusandmetest näeme, et aastatel 2002–2012 on ulukite arvukuses toimunud olulisi muutusi. Pärast 2009/2010 ja 2010/2011 raskeid talvesid on metskitse arvukus vähenenud kahekordselt vähenenud. Põdra ja kopra arvukus on püsinud stabiilne, kuid metsakasvatuse seisukohalt võib seda teatud piirkondades liialt suureks pidada.

Joonis 19. Ida-Virumaa sõraliste ning kopra loendusandmed

Ida-Virumaa sõraliste ning kopra küttemisandmetest annab ülevaate joonis 20. Vaadeldaval perioodil on metskitse kütmine kahanenud enam kui kaks korda. Oluline on märkida, et põdra arvukus on tõusutrendil.

Joonis 20. Ida-Virumaa sõraliste ning kopra kütmine

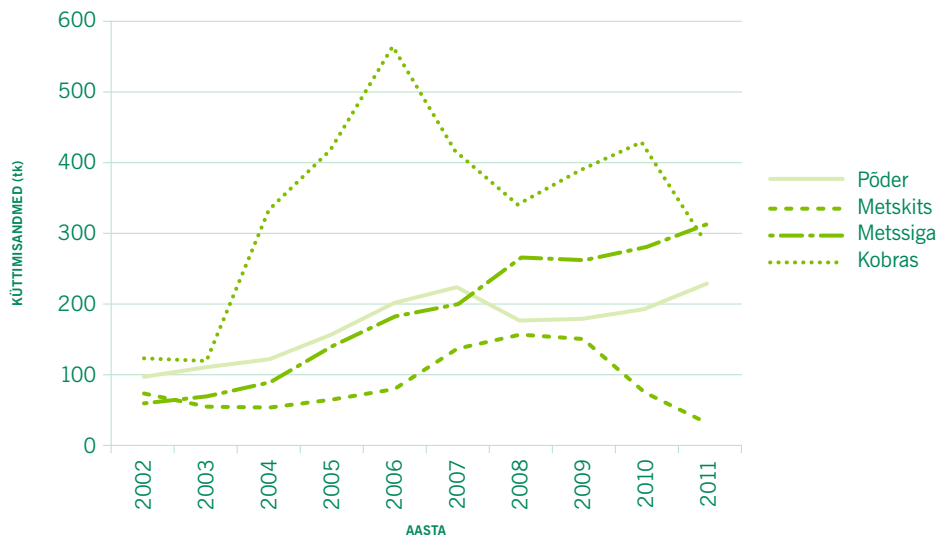
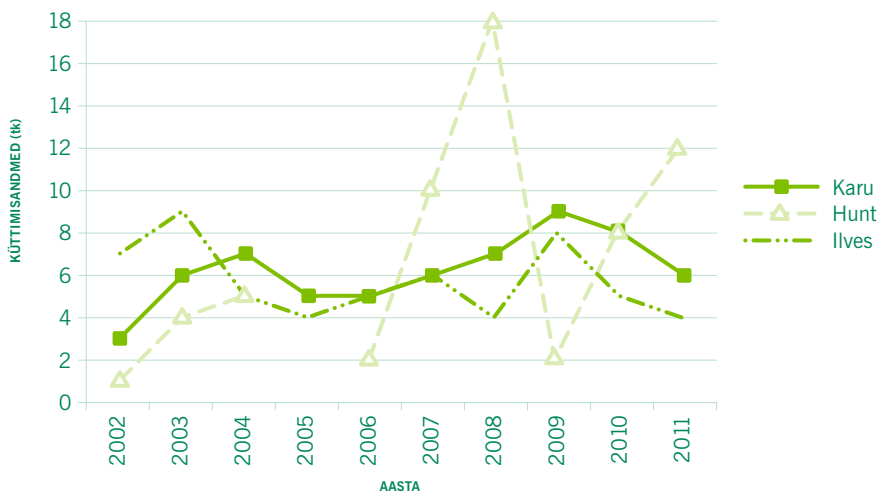

foto: RANDO KALL

Ida-Virumaa suurkiskjate osas vaadeldakse ainult küttemisandmeid, kuna nende ulukiliikide loendamine on oluliselt komplitseeritum. Suurkiskjate küttemislimiidid määratakse Keskkonnaameti hinnangute alusel. Hundi ja ilvese mõnevõrra väiksem kütmine vahepealsel perioodil on kindlasti tingitud halvematest lumeoludest, kuid samuti väiksemast arvukusest. Ida-Virumaal on suurkiskjate küttemisel mõningad piirangud. Anguse ja Rägavere jahipiirkonnas on 2013. aastal keelatud hundi kütmine.

Joonis 21. Ida-Virumaa suurkiskjate küttemisandmed

VAADE METSALE, JÕHVI METSANDIK.

foto: RANDO KALL

VEEGA TÄITUNUD SIRGALA KARJÄÄRI VÄLJAVEO TRANŠEED, VAIVARA METSANDIK.

METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

foto: RANDO KALL

RMK AHTME KONTOR, JÕHVI VALD, KOSE KÜLA.

2. METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

Ida-Virumaa metskonna hallatavad maad jagunevad 11 valla ja 3 linna vahel. Kohaliku omavalitsuse peamiseks pikaajalise kavandamise vahendiks on üldplaneering ja teemaplaneeringud. Planeeringute eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Selleks, et riigimetsade majandaja ja kohalike omavalitsuste pikaajalised arenguplaanid kulgeks kooskõlas, on tabelis 9 toodud loetelu omavalitsuste poolt kehtestatud või eelnõu staatuses olevatest üldplaneeringutest.

Tabel 9. Kohalike omavalitsuste üldplaneeringud

Planeeringu nimetus	Staatus
	Kehtiv
Ida-Viru maakonna üldplaneering	21.01.1999
Aseri valla üldplaneering	28.09.2004
Maidla valla üldplaneering	25.01.2008
Mäetaguse valla üldplaneering	18.05.2006
Lüganuse valla üldplaneering	28.07.2004
Kohtla-Nõmme valla üldplaneering	19.10.2002
Kohtla valla üldplaneering	28.09.2012
Jõhvi valla üldplaneering	15.06.2000
Toila valla üldplaneering	28.10.2005
Illuka valla üldplaneering	29.11.2010
Vaivara valla üldplaneering	26.08.2010
Sonda valla üldplaneering	02.02.2004
Narva linna üldplaneering	28.01.2001
Narva-Jõesuu linna üldplaneering	14.09.2000
Kohtla-Järve Oru linnaosa üldplaneering	26.05.2010
Kohtla-Järve Ahtme ja Sompalinnaka üldplaneering	25.05.2011

Üldplaneeringute menetlemise käigus metsade majandamisele olulisi piiranguid ei kehtestatud. Kehtivad üldplaneeringud vastavad metsaseaduse nõuetele.

Ida-Virumaa metskonna maadel kulgeb arvukalt elektriliine, millest annab ülevaate tabel 10. Elektriliinide kaitsetsoonides tuleb metsa majandamisel arvestada mitmete piirangutega. Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus kehtivad ohutuse tagamiseks kasutuspiirangud. Elektripaigaldise omaniku loata on kaitsevööndis puude langetamine ja metsamasinatega sõitmine keelatud.

Tabel 10. Elektriliinid

Elektriliin/pinge (kV)	Elektriliinide pikkus (km)	Elektriliini kaitsevööndisse jääva metsamaa pindala (ha)
Madalpingeliinid (6–20)	30	144
Keskpingeliinid (35)	169	603
Kõrgepingeliinid (220–330)	79	486

Riigimaanteedest ja raudteedest annab ülevaate tabel 11. Raudteekaitsevöönd on raudtee sihtotstarbelise toimimise ja häireteta raudteeliikluse tagamiseks ning raudteelt lähtuvate kahjulike mõjude vähendamiseks ettenähtud maa-ala. Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks ja liiklusohutuse tagamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Tee- ning raudteekaitsevööndites on metsaraie ilma infrastruktuuri omaniku loata keelatud.

Tabel 11. Riigimaanteed ning raudteed

Rajatis	Rajatise kaitsevööndisse jääva riigimetsamaa pindala (ha)
Riigimaantee	365
Raudtee	228

foto: RANDO KALL

KURTNA SUURJÄRV, KURTNA MAASTIKUKAITSEALA.

METSA MAJANDAMINE AASTANI 2022

3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	47
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	48
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

foto: RANDO KALL

ORU PARK, TOILA.

3. METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus

Maareformi lõpetamiseks vormistab RMK reformimata maad riigi omandisse. Ettepanek riigi omandisse vormistamiseks on reformimata maaüksustele tehtud järgmistel juhtudel: maatükk on riigimetsamassiivi sees või piirneb sellega vahetult; maatükk on küll lahustükk, kuid on siiski metsa majandamiseks sobiva suurusega; maatükil on looduskaitsepiirangud. Lähiaastatel prognoositakse Ida-Virumaa metstkonna pindala suurenemist umbes 9000 hektari võrra.

Põllu- ja rohumaa inventuuri tulemustest lähtuvalt pakutakse põllumajanduslikuks kasutuseks rendile ligikaudu 20 hektarit põllu- ja rohumaa, mis asuvad Jõhvi, Maidla, Mäetaguse, Toila ja Kohtla-Nõmme vallas ning Kohtla-Järve linna territooriumil. Pakutavate rendilepingute pikkuseks on 7 aastat.

Samuti kavatsetakse metsastada põllu- ja rohumaid, mis piirnevad riigimetsaga ja kus metsa kasvatamine on otstarbekas. Ida-Virumaa metstkonnas on lähiaastatel plaanis metsastada 3 hektarit põllu- ja rohumaid, mis asuvad peamiselt Vaivara vallas.

Ida-Virumaa metstkonna territooriumil on ammandatud 3 turbaala (Oru, Hiiesoo ja Kalina), millest Oru turbaväljade 750 hektarile on antud soovitus see metsastada. Metsastamine on võimalik pärast kuivendussüsteemi rekonstrueerimist. Teise etapina kavandatakse ammandatud turbaala väetamist puutuhaga, mis peaks tagama ala loodusliku uuenemise.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks renditakse maad Keskkonnaameti poolt esitatavates aastamahtudes. Rendilepingute pikkuseks on 7 aastat.

Riigimetsa kasutamine riigikaitse eesmärgideks, väljaspool Kaitseväge harjutusväljaid, toimub metstkonna ja Kaitseväge vaheliste lepingute alusel.

Terviseradade, õpperadade, loodusradade jms rajamiseks riigimetsa ootab RMK põhjendatud taotlusi, milles viidatakse tegevuse kehtivusele. Riigivaraseadusest ja metsaseadusest tulenevalt saab rendile anda põhitegevuseks (metsakasvatuseks) hetkel mittevajalikku maad ja tasu eest (rent ja maamaks).

Riigimaale esitatavaid tehnoarajatiste (mastid, liinid, trassid) püstitamise taotlusi menetletakse kooskõlas RMK metsakasvatuse huvidena. Tehnovõrgud, mis rajatakse avalikest huvidest lähtuvalt, talutakse riigimaal tasuta.

Riigimaal toimuvaid ühekordseid üritusi kooskõlastatakse lepingutega, milles fikseeritakse poolte õigused, kohustused ja tähtsused. Juhul, kui üritus korraldatakse äärmiselt eesmärkidel ja sellega piiratakse igaühelõigust riigimetsas, küsitakse ürituse läbiviimise eest tasu.

3.2. Metsakasvatus

Uuendamist vajavate ja uuenevate alade üle peetakse arvestust metsauuendusfondis.

Ida-Virumaa metskonna metsauuendusfondis oli seisuga 01.12.2012 uuendusalasid 3308 hektarit, mis on esitatud tabelis 12. Neist 2401 hektarit on uuenevaid raiesmikke ja 848 hektarit uuendamisele kavandatud raiesmikke, kus hetkel on tööd veel teostamata.

Tabel 12. Metsauuendusfondi jagunemine (ha)

Metsauuendusfondi jagunemine	Peapuuliik						Kokku
	Mänd	Kask	Kuusk	Sanglepp	Haab	Tamm	
Uuenevad raiesmikumid	1 044	712	610	24	4	7	2 401
Uuendamisele kavandatud raiesmikumid	254	322	258	11	3		848
Uuendamisele kavandatud turberaiealad			4				4
Uuendamisele kavandatud rohumaad	2	47	6				55
Kokku	1 300	1 081	878	35	7	7	3 308

foto: RANDO KALL

UUENDUSRAIE LANK, NARVA METSANDIK.

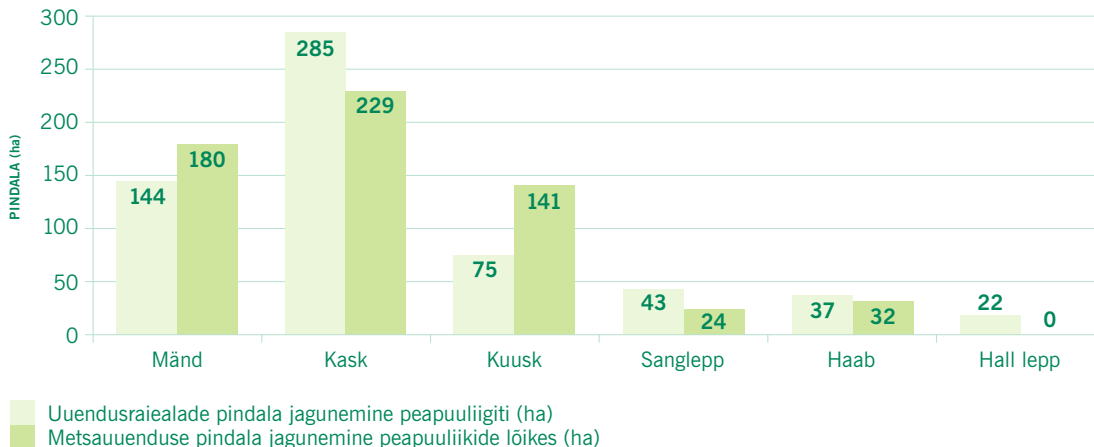
Ida-Virumaa metskonna uuendusraie keskmine maht on 606 hektarit aastas. Lähtuvalt kasvu-tingimustest kavandatakse raiesmikele uuendatav peapuuliik, jälgides raiealade kasvukohatüüpidesse jagunemist peapuuliigiti. Tabelis 13 on välja toodud aastas keskmiselt raiutavate alade peapuuliigiline jaotus ja kasvukohtades tehtavad peapuuliigilised valikud metsa uuendamisel.

Tabel 13. Uuendusraiealade jagunemine ja peapuuliigi valik metsauuendamiseks kasvukohatüüpide lõikes (%)

Kasvukohatüüp	Uuendusraiealade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes						Metsauuendusvalade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes				
	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	hall lepp	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab
angervaksa		62	6	17	7	8		60	20	10	10
kõdusoo	32	42	24	1	1		40	30	30		
naadi		63	17		12	8		50	30		20
jänesekapsa-mustika	17	39	26		17	1	40	20	40		
jänesekapsa-kõdusoo	35	42	15	6	2		40	30	30		
siirdesoo	86	11	3				80	20			
mustika	54	22	17		7		90		10		
karusambla-mustika	56	17	21	3	3		90		10		
sinika	100						100				
lodu		44	5	51				50		50	
jänesekapsa	15	44	40		1		30	20	50		
mustika-kõdusoo	91	7	2				40	30	30		
sõnajala		35	8	45		12		70		20	10
karusambla	58	5	30		2	5	90	10			
madal soo		94	2	4				100			
jänesekapsa-pohla	79	18			3		90		10		
pohla	100						100				
tarna	9	72		11	3	5	10	90			
tarna-angervaksa	6	41		33	12	8	10	70		10	10
sinilille		25	68		7		20	10	70		
osja	59	19	7	8	1	6		100			
mineraalne puistang	28				66	6	90	10			
raba	100						100				
kanarbiku	100						100				
sambliku	100						100				
savine puistang						100	90	10			
KOKKU aasta keskmine	24	44	15	7	6	4	30	38	23	4	5

Perspektiivse võrdluse raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide osas annab joonis 22. Raiesmike uuendamise tulemusel võrreldes raiutavaga säilitatakse männikute osakaal ja suurendatakse kuuskute osakaalu. Kaasikuid eelistatakse selleks sobivates kasvukohtades ja haaba säilitatakse kohtades, kus seda on võimalik ulukikahjustusi vältides teha.

Joonis 22. Raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide võrdlus (ha)

Lähtuvalt kasvukohatüüpidest, metsauuenduseks peapuuliigi ja uuendamiskiivi valikust, on prognoositavad järgmised keskmised aastamahud: metsaistutus 337 hektarit, metsakülv 20 hektarit ning looduslikule uuenemisele jätmine 249 hektarit. Metsauuenduse peapuuliigi taimede kasvutingimuste parandamiseks tehtava metsauuenduse keskmiseks hooldamise mahuks on hinnanguliselt 1020 hektarit aastas. Esimesel või teisel aastal hukkunud taimede asemele istutatakse järgmisel aastal täiendavalt peapuuliigi taimi, et tagada piisav algthiedus noorendikuetappi jõudmisel. Täiendamisvajadus on keskmiselt 130 hektaril aastas.

Metsakultuuride rajamisel rakendatakse metsa majandamise eeskirjas kehtestatud minimaalsest nõudest kõrgemat algthiedust, et tagada kvaliteetsete ja kahjustustele vastupidavamate noorendike kasvatamine. Männi istutamise algthieduseks on 3500 tk/ha ning kuuse ja kase algthieduseks 2000 tk/ha. Ida-Virumaa metstkonnas prognoositav keskmine taimede vajadus aastas on järgmine: 624 000 männitaimet, 305 000 kuusetaimet ning 84 000 kasetaimet.

Ida-Virumaa metstkonna raiesmikud on seni uuenenud keskmiselt 5,5 aastaga: männiga 6,4 aastaga; kase ja kuusega 5,2 aastaga; sanglepaga 4,5 aastaga, haavaga 5,9 aastaga ning tamme 6 aastaga. Metsauuenduslades 3,2 % (105 ha) on raskete kasvutingimuste tõttu üle 7 aasta uuenemata. Metsauuendusvõtete täiendavat rakendamist on kavandatud nendest aladest 16 hektarile.

Uuendusala metsaks ümberarvestamisel taotletakse kvaliteetseid ja kahjustustele vastupidavaid noorendikke. Noorendikud grupeeritakse kvaliteedi alusel järgmiselt:

- Hästi uuenenuks loetakse noorendikud, kui peapuuliigi taimede arv hektaril on männinoorendikel vähemalt 1750 tk/ha, kuusenooendikel vähemalt 1300 tk/ha, kasenoorendikel vähemalt 1950 tk/ha.
- Rahuldavalt uuenenuks loetakse noorendikud, kui peapuuliigi taimede arv vastab metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigiga metsaks arvestamise nõudele. Mändi on vähemalt 1500 tk/ha, kuuske 1000 tk/ha, kaske 1500 tk/ha.
- Minimaalselt uuenenuks loetakse noorendikud, kui peapuuliigi taimede arv ei vasta metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigina metsaks arvestamise nõudele, ning ümberarvestamine toimub mitme puuliigi valemi alusel.

Ida-Virumaa metskonna keskmine noorendike hooldamise vajadus on 1300 hektarit aastas. Maade lisandumisega võib noorendike hoolduse maht mõnevõrra suureneda. Maht on kalkuleeritud lähtuvalt noorendiku arenguklassis olevate puistute mahust ja kasvukoha-tüüpidesse jagunemisest. Kasvukohatüübi kasvutingimustest ja noorendiku peapuuliigist lähtuvalt on määratud hooldamiste korduste arv noorendiku arenguklassi vältel.

Järgides RMK valgustusraiate kvaliteedinõudeid:

- Tagatakse kasvukohale parima koosseisuga ning tüveomadustega puistute kasvatamine.
- Tagatakse noorendike kiire kasvatamine latimetsaks, tootlikumad ning kahjustustele vastupidavamad tulevikupuistud.
- Tagatakse puistu optimaalne tihedus harvendusraieks ja puude omavaheline ühtlane vahekaugus, mis võimaldab harvendusraiel kasutada masinraie tehnoloogiat.

Viimase noorendikehoolduse järgselt peetakse sobivaks järgmise tihedusega noorendikke: männikud 3000 tk/ha; kuusikud 2000 tk/ha; kaasikud 2000 tk/ha; haavikud 1500 tk/ha; sanglepikud 2500 tk/ha.

Keskealiste puistute kasvutingimuste parandamiseks teostatakse harvendusraiet.

Harvendusraiet on vaja teha viljakates ja keskmise viljakusega üldjuhul 30–80-aastastes männikutes, 30–60-aastastes kuusikutes, 25–45-aastastes haavikutes ja 25–55-aastastes teiste lehtpuude puistutes, mille täius on 80 või suurem. Harvendusraieid kavandatakse kolmeaastaste perioodide kaupa, lisades igal aastal juurde ühe aasta mahu. Kiirelt kavandatakse raiete kõrge täiusega ($T \geq 100$) puistud, kuna puistu kõrge tihedus vähendab puude elusvõra pikkust ning halvendab puude kasvutingimusi. Keskmiseks harvendusraiate vajaduseks hinnatakse 366 hektarit aastas.

Tabel 14 kirjeldab harvendusraiate potentsiaalset aastamahtu olemasolevate metsa-inventeerimisandmete põhjal. Seoses maade lisandumisega prognoositakse harvendusraiate vajaduse mõningast suurenemist.

Tabel 14. Harvendusraiate potentsiaalne aastamaht (seisuga 01.10.2012)

Peapuuliik	Aastane raiemaht	
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	218	15 122
Kuusk	57	3 735
Kask	83	4 409
Haab	3	134
Sanglepp	5	226
Kokku	366	23 626

foto: RANDO KALL

HARVENDUSRAIE, VAIVARA METSANDIK.

Sanitaarraiate eesmärgiks on eemaldada metsast nakkusallikaks olevad või kahjurite paljunemist soodustavad puud, samuti raiuda puidu kasutamisel ohuallikaks mitteolevad surevad või surnud puud, juhul kui see ei ohusta bioloogilist mitmekesisust. Üldjuhul kavandatakse ja teostatakse sanitaarraiet juhul, kui väljaraie vajadus on suurem kui 10 tm/ha. Ida-Virumaa metskonna hinnanguline sanitaarraiate vajadus on 2000 tm aastas.

Raiete teostamisel kevad-suvisel perioodil (15.04–15.06) rakendatakse sellist tööde teostamise strateegiat, et oleks tagatud linnustiku ning loomastiku kaitse tundlikul pesitsus- ja poegimis-perioodil, metsamuldade vee- ja toitirepiimi kaitse ning minimeeritud seenhaiguste levikuoht.

Metsakaitseliste tööde eesmärgiks on metsa tervisliku seisundi halvenemise vältimine ennetavaid abinõusid rakendades. Metsakaitseline tegevus seisneb ka selliste metsakasvatustlike võtete rakendamises, mis tagavad metsade hea seisundi ja keskkonna saastatuse vähenemise.

Männikärsaka tõrjet mürkemikaalidega kasutatakse metsas üksnes alternatiivsete võimaluste puudumisel ja olulise kahjustuse korral. Männikärsaka kahjustusohu vähendamiseks töödeldakse taimed kemikaaliga taimlas.

Keskkonnaministri määрусega „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta” on fikseeritud järgmine põhimõte: metsa tuleohtlikkust hindab omanik ja määrab selle põhjal tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise vajalikkuse. Ida-Virumaa metskonnas teostatakse aastas keskmiselt 10 kilomeetrit tuletõkestusribade hooldamist Jõhvi metsandikus Kurtna maastikukaitsealal.

Ida-Virumaa metskonna territooriumil peetakse vajalikuks 49 tuletõrje veevõtukoha olemasolu. Nendest 24 korrastati 2011.–2012. aastal ning 2013. aasta tööplaanis on veel 6 veevõtukoha uuendamine. Kõik veevõtukohad on metsas tähistatud siltidega, millel on määratletud veevõtukohta hinnanguline mahutavus. Järgnevatel aastatel hooldatakse veevõtukohtasid süstemaatiliselt.

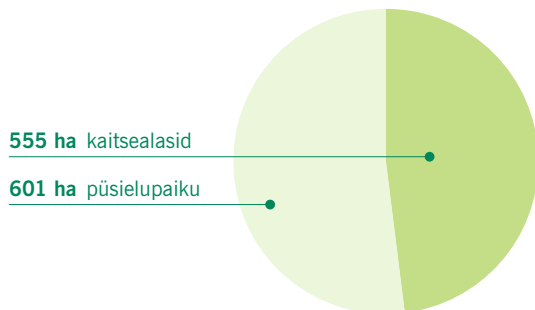
Koostöö Päästeametiga metsatulekahjude korral toimub hädaolukordade lahendamise plaani alusel. Iga omavalitsuse territooriumil on määratud üks metskonna töötaja, kelle telefon on tuleohtlikul ajal ööpäev läbi sisse lülitatud. RMK tagab: päästeasutusele riigimetsas metsakustutustööde juhtimiseks vajalike metsamajanduskava planšettide, puistuplaanide ning kaartide olemasolu paberkandjal või elektrooniliselt; täpsustab päästeasutusele võimalusel metsatulekahju asukohta, edastab kogutud andmed päästeasutusele ning määrab riigimetsas hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri enda esindaja; edastab igal aastal informatsiooni veevõtukohtade ja kontaktisikute kohta; nõustab ja abistab päästeasutust metsakustutustöödel riigimetsas muul viisil.

3.3. Looduskaitse

Keskonnaregistri andmetel kavandatakse Ida-Virumaa metskonna maadele uusi kaitse- ja hoiualasid ning püsielupaiku kogupindalal 1156 hektarit, mille jagunemisest annab ülevaate joonis 23. Kavandatavatest kaitsealadest suure osa moodustavad sooelupaigad.

Lisaks moodustab metskonna maadest 139 hektarit nn vari-Natura ala, kus puudub seadusest tulenev majandamise piirang. Nendel aladel on vaja täpsustada, kas kaitseväärtused on ka tegelikult olemas. Sõltuvalt inventuuri tulemustest, võidakse ka nendel aladel moodustada uusi kaitsealasid. RMK on võtnud vabatahtliku kohustuse hoiduda nendel aladel majandustegevusest.

Joonis 23. Kavandatavate kaitsealade pindala (ha)

Vääriselupaigad on majandatavas metsas asuvad ja kaitset väärivad alad. RMK hoiab ja kaitseb hea tahte põhimõttel ka kaitsealade piiranguvööndites asuvaid vääriselupaiku, mida ametlikult vääriselupaikadeks ei loeta. Lisanduvate maade metsakorraldusliku inventeerimise käigus hinnatakse loodusväärtuste olemasolu ja korraldatakse vajadusel vääriselupaikade kaitse alla võtmine. Samuti hinnatakse ja korrastatakse vääriselupaikade andmekogu iga-aastaste metsainventeerimiste käigus.

Lähiaastatel koostatakse Ida-Virumaa metskonna maadele jäävatele kaitse- ja hoiualadele 4 uut kaitsekorralduskava, millest annab ülevaate tabel 15. Kaitsekorralduskavades kirjeldatakse kaitseväärtuste säilimiseks ja kaitse-eesmärgi saavutamiseks vajalike looduskaitsetööde mahtu.

Tabel 15. Kavandatud kaitsekorralduskavad

Ala tüüp	Ala nimetus
Looduskaitseala	Sirts
Maastikukaitseala	Kurtna, Oru pargi, Vaivara

RMK looduskaitsetööde planeerimise peamiseks sisendiks on kaitsekorralduskavad. Olemasolevate kaitsekorralduskavade põhjal on lähiaastatel plaanis teha töid järgmiselt: koosluste taastamist ja hooldust 3 objektil, liigi elupaiga hooldamis- ja taastamistööd 2 objektil.

Kaitsekorralduskavades kirjeldatud üldised tegevused konkretiseeritakse RMK poolt, täpsustatakse töö sisu ja maht ning tellitakse vajadusel täiendavad taastamiskavad, -projektid ja ekspertiisid. Kaitsealade taristut (metsateed, truubid, sillad) rekonstrueeritakse mahus, mis on kooskõlas pärandkoosluste hooldamise vajadusega.

Metskonna maal inventeeritud kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste kogupindala on ainult 2 hektarit. Tehakse koostööd rentnikega kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste soodsa seisundi saavutamiseks võimalikult suurel pindalal. Kestva koostöö aluseks on RMK ja rentniku vahel sõlmitav pikaajaline maarendileping.

MERERAND, UDRIA MAASTIKUKAITSEALA.

foto: RANDO KALL

3.4. Metsaparandus

Ida-Virumaa metskonna prognoositav metsakuivendussüsteemide uuendamise või rekonstrueerimise mahu vajadus on keskmiselt 1000 hektarit aastas. Arvestades keskkonnakaitseliste piirangutega aladele jäävate kuivendussüsteemide olemiga, võimaldab selline tööde maht lõpetada rekonstrueerimis- ja uuendustööd 15–20 aastaga.

Rekonstrueeritud või uuendatud metsakuivendussüsteemide hooldust korraldatakse 5–7-aastase perioodi järel. Arvestades eeltoodut põhimõtet, on Ida-Virumaa metskonna keskmine metsakuivendussüsteemide hooldusvajadus 700 hektarit aastas.

Metsakuivendussüsteemide majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- RMK üldjuhul ei raja uusi kuivendussüsteeme, vaid teostab olemasolevate hooldamist, uuendamist ja rekonstrueerimist.
- Kuivendussüsteemi projekteerimisele eelnevalt koostatakse keskkonnamõjude analüüs, mille tulemusi ja võimalikku keskkonnamõju leevendavad meetmed lülitatakse projekti koosseisu.
- Kuivendusobjekti rekonstrueerimisprojekti koostamisel vaadatakse üle ala tervikuna ning planeeritakse korrastamiseks vajalikud tegevused. Sealjuures arvestatakse metsa iseloomu, tuleohtlikkust, kaitstavaid loodusobjekte ja teisi kaitseväärtusi, kuivenduskraavide seisukorda ja olemit, metsamajanduse intensiivsust objekti alal ja selle naabruses, puidu kokkuveo-võimalusi ja metsasihtide seisukorda, metsateede seisukorda ja puidu väljaveovõimalusi.
- Seisundist lähtuva pingerea alusel rekonstrueeritakse esmajärjekorras kuivendussüsteemid, kus kraavide kuivendusvõime on oluliselt langenud ja viljakatel soomuldadel paiknevad kuivendussüsteemid, kus kasvavad okaspuu enamusega puistud.
- Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimis- või uuendustööde aluseks on viie aasta mahus objektide nimekiri, mida igal aastal aastamahu lisamisega täiendatakse.
- Kuivendussüsteemi rekonstrueerimisel taastatakse kuivendusobjektil olemasolev kraavivõrk esialgsel kujul. Juhul kui varasema süsteemi ehitamisega oli tehtud vigu, mille tõttu jääb vesi kraavidesse seisma ja tekitab mingil metsaosal liigvett või üleujutusi, muudetakse olemasolevate kraavide parameetreid või plaanilahendust.
- Objekti piires taastatakse reeglina kõik olemasolevad kraavid. Taastamata võidakse jätta kvartalisised kraavid, mis on süsteemi toimimise tagamiseks asendatavad kvartali sihtidel paiknevate või sinna rajatavate kraavidega.
- Kvartalisiseid kraave ei taastata, kui need ei ole süsteemis eesvooluks, ei oma tähtsust kuivendajana ega puidu kokkuveo seisukohast või kui kraavid läbivad sõnajala ja lodu kasvukohatüüpe.
- Metsakuivendusobjekti rekonstrueerimisel projekteeritakse vajadusel uusi kraave metsa-kvartalite sihtidele, parandamaks metsa majandamise tingimusi ning vähendades koormust metsakvartali-sisestele või teistele metsakvartalite sihtidele.

- Uute kraavide projekteerimisel metsakvartali sihtidele ja metsakvartali-siseste kraavide pikendamisel on tingimuseks, et rajatavad või pikendatavad kraavid ei mõjuta seni olemas-olevast kraavivõrgust mõjutamata märgade metsade algselt säilinud looduslikku veerepiimi. Uute kraavide keskkonnamõjude analüüsiks kaasatakse eksperte. Keskkonnamõjude analüüsi käigus kaalutakse alternatiive.
- Metsakvartalite siseselt uusi kraave üldjuhul ei projekteerita. Metsakvartalite siseselt võib tekkida juba olemasolevate kraavide pikendamise vajadus juhul, kui sellega on võimalik parandada varasema projekti olulisi vigu, tagada metsakuivendussüsteemi parem toimimine, oluliselt parandada metsa majandamise tingimusi ning vältida metsamullastiku kahjustusi puidu kokkuveol.

Optimaalseks teedevõrgu tiheduseks loetakse 1,20–1,50 km/100 ha metsamaa kohta ja maksimaalne kokkuveokaugus ei ületa üldjuhul 800 meetrit. Arvestades sellega, et suur osa Ida-Virumaa metskonna hallatavast metsamaast on kaetud erinevate keskkonnakaitseliste piirangutega, on praegune teedevõrk lähedane optimaalsele. Ida-Virumaa metskonna prognoositav metsateede uuendamise ja rekonstrueerimise maht on keskmiselt 25 kilomeetrit aastas. Metsateede hooldustöid teostatakse perioodiliselt vastavalt kehtestatud metsateede seisundinõuetele.

Metsateede majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- Metsatee on riigi omandisse jäetud maal paiknev riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks juhul, kui riigimetsa majandamist korraldav isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või seal liiklust piiranud.
- Metsateid kasutatakse üldjuhul metsamajanduslike tööde teostamiseks, ligipääsu tagamiseks metsatulekahjude puhul, maaparandussüsteemide hoiu tagamiseks, looduskaitsealade teenindamiseks ja puhkemajanduse korraldamiseks.
- Metsateed registreeritakse riiklikus teeregistris ja tähistatakse nime või tähisega. Järgnevate aastate jooksul tähistatakse metsateed nimeviitadega.
- Vajadusel sõlmitakse omavalitsustega kokkuleppeid metsatee avalikku kasutusse andmiseks ja sellega kaasnevate hoolduskohustuste üleandmiseks.
- Erateede omanikega sõlmitakse kokkulepped nendele kuuluvate teede kasutamiseks ja võetakse sellega kohustus teehoiu korraldamiseks.
- Metsateed on jaotatud järkudesse, lähtuvalt metsamaterjali väljaveokoormusest. Väljaveokoormusi hinnatakse perioodiliselt ning sellest tulenevalt täpsustatakse ja muudetakse metsateede järkusi.
- Metsatee vastavuse tagamine seisundinõuetele on kohustuslik. Metsateede süsteemse hooldamisega tagatakse igale teele vastava järgu seisunditase.
- Juhul kui tee on amortiseerunud ja seisundinõuded ei ole hooldamisega saavutatavad, teostatakse rekonstrueerimis- või uuendustööd.
- Metsateel, millel ei ole tagatud nõutav seisunditase ning kus seetõttu on ohutu liiklemine raskendatud, samuti teelõigul, kus liiklemine on metsamajanduslike tööde tõttu ohtlik, tähistatakse see teelõik vastavate liikluskorraldusvahenditega. Juhul kui tähistamisega ei ole võimalik luua tingimusi ohutuks liiklemiseks, metsatee suletakse.

3.5. Puhkevõimalused

Uued arengud on kavandatud Peipsi põhjaranniku puhkeala külastuskorralduskavaga aastateks 2012–2017. Loodusalade territoriaalset laienemist ei ole ette näha, pigem pööratakse uues kavas tähelepanu olemasoleva taristu parendamisele, loodusalade kasutusvajadusest tulenevalt on võimalikud muudatused objektide arvus ja iseloomus.

Loodusala rekreatiivsete väärtuste säilitamiseks arvestatakse metsamajanduslike tööde kavandamisel ja teostamisel vastava metsakasutusviisi vajadustega. Raiete planeerimisel kooskõlastatakse teenindus- ja huvitsoonis kavandatavad raied loodushoiuosakonnaga. Eriti hoolikalt peab vaatlema telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside- äärseid ja teede- ning matkaradade-äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid.

Võimalusel soovitatakse puhkeala teenindus- ja huvitsoonide majandamisel eelistada turbe- ja valikraieid, mis tagavad puhkemetsade säilimise püsimetsana. Rannaalade metsi on majandatud ligi sajandi vältel reeglina turbe- ja valikraiesüsteemiga. Puhkeala varutsoonis olevad raied ei kuulu loodushoiuosakonnaga kooskõlastamisele, kuid ka varutsooni metsi tuleks käsitleda kui potentsiaalseid aktiivselt kasutatavaid puhkemetsi.

Ida-Viru metskonna metsaülevaate käskkirjaga määratletakse kvartalite ja eraldiste loetelu, kus ala prioriteediks on rekreatiivne kasutus. Rekreatiivse kasutusega metsadena määratletakse ja majandatakse piirangutega majandatavate metsade põhimõttel: traditsioonilise ja intensiivse kasutusega asulate lähedased metsaosad; RMK puhkealade teenindus- ja huvitsoonid.

Kõik puhkeala tsoonidesse kavandatud raied tehakse maastikku sobitades. Raietööde aeg valitakse nii, et võimalikult vähem häirida looduses viibijaid ja kahjustada rekreatsiooniks sobivat keskkonda.

Taotletakse maakasutuslepingute sõlmimist riigimaadel paiknevatele tervise- ja spordiradadele. Sõlmitavate lepingutega võetakse kohustus korraldada metsade majandamist kooskõlastatult radade haldajatega.

foto: RANDO KALL

PANNJÄRVE SEIKLUSPARK JA SUUSARAJAD.

3.6. Jahindus

Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel lähtutakse põhimõttest, et jahipidamine on üks metsa kasutamise viise, mille korraldamisel peab olema tagatud metsaelustiku mitmekesisuse säilimine, metsa tootlikkuse kasv, uuenemisvõime ja elujõulisus.

Ollakse seisukohal, et seadusega peab olema tagatud sisuliselt töötav regulatsioon maaomaniku esindaja ning jahipiirkonna kasutaja vahelise suhte toimimiseks lepingulisel alusel, maaomanik ei soodusta oma tegevusega ulukikahjustuste tekkimist ja jahipiirkonna kasutaja hoiab ära ülemäärased ulukikahjustused.

Ida-Virumaa metskonna hallatavad riigimaad on antud jahiühenduste kasutusse 15 jahipiirkonnana, kokku 42 728 hektarit. Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel sõlmitakse jahipiirkondade kasutajatega uued lepingud järgmiste põhimõtete alusel:

- Määratletakse täpselt jahimaa kasutamist kitsendavad alalised või ajutised territoriaalsed piirangud – looduskaitsepiirangud, puhkealadega seonduvad piirangud ja metsamajandamisega seonduvad piirangud.
- Järjepidevalt hinnatakse sõraliste kahjustusi metsauuendusladel ja noorendikes, teavitades jahipiirkondade kasutajaid ülemääraste kahjustuste tekkimisest.
- Jahipiirkondade kasutajaid teavitatakse koprakahjustuste ohust ja koprakahjustustest, kahjustuste likvideerimiseks püstitatakse tähtajad.
- Lepinguga reguleeritakse ulukihoolde tingimused ja kooskõlastatakse rajatiste asukohad.
- Jahipiirkonna kasutajale pandud kohustuste süstemaatilise mittetäitmise korral algatatakse tegevus jahipiirkonna kasutaja väljavahetamiseks.

Ida-Virumaa metskonna hallataval maal on RMK kasutuses Anguse jahipiirkond, kokku 8786 hektarit, mille kasutusse andmisel rakendatakse järgmisi põhimõtteid:

- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades pakutakse enampakkumiste alusel jahipidamisvõimalusi 3–5-aastaste perioodide kaupa.
- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades jagatakse enampakkumiste tulused teiste maaomanikega, kes võimaldavad oma maadel jahti pidada.
- Koprakahjustuste ennetamiseks ja likvideerimiseks kehtestatakse jahipidamisõiguse kasutajatele konkreetsed kohustused.
- Jahipidamisõiguse kasutajatele kehtestatakse konkreetsed kohustused väikekiskjate arvukuse reguleerimiseks.
- Omanikujärelevalve tõhusamaks teostamiseks rakendatakse uuenduslikke meetmeid.

Jahinduslikel teemadel on maaomaniku esindajaks maakonnas metsaülem. Maaomaniku ning jahipiirkonna kasutaja vahel sõlmitud lepingu tingimuste täitmise kontrollimiseks ning analüüsimiseks arendab RMK jahihaldust.

3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused

Ida-Virumaa metskonna uuendusraiete maht on kavandatud eraldi männikutele, kuusikutele, kaasikutele, haavikutele, sanglepikutele ja hall-lepikutele kolme majandamiskategooria lõikes:

- Majandatavad metsad.
- Majanduspiirangutega metsad väljaspool kaitstavaid loodusobjekte.
- Majanduspiirangutega metsad kaitstavatel loodusobjektidel – piiranguvööndid ja nendega võrdsustatud alad.

Uuendusraiete arvestuses ei osale 5a boniteedi puistud.

Uuendusraiete maht on kavandatud pindalaliselt. Tagavara on arvutatud vastava peapuuliigi küpsete puistute keskmiste hektaritagavarade kaudu. Uuendusraied pole jagatud lage- ja turberaieks. Teoreetilised arvestuslangid on arvutatud vastavalt metsakorralduse juhendile viie meetodi järgi:

- Ühtlase kasutuse lank – ühtlane raie vastava puuliigi kogu raieringi jooksul.
- Küpsuslank – hetkel küpsete metsade ühtlane raie 10 eeloleva aasta jooksul juurdeküpsemist arvestamata.
- Esimene vanuslank – hetkel küpsete ja valmivate metsade ühtlane raie 20 eeloleva aasta jooksul.
- Teine vanuslank – hetkel küpsete, valmivate ja eelvalmivate metsade ühtlane raie 30 eeloleva aasta jooksul.
- Integraallank – mittelineaarne meetod, mis arvestab paindlikult ebaühtlase vanuselise jaotuse iseärasustega.

Valitud lank on määratud ekspertotsusena, mis arvestab konkreetse puuliigi vanuselist jaotust.

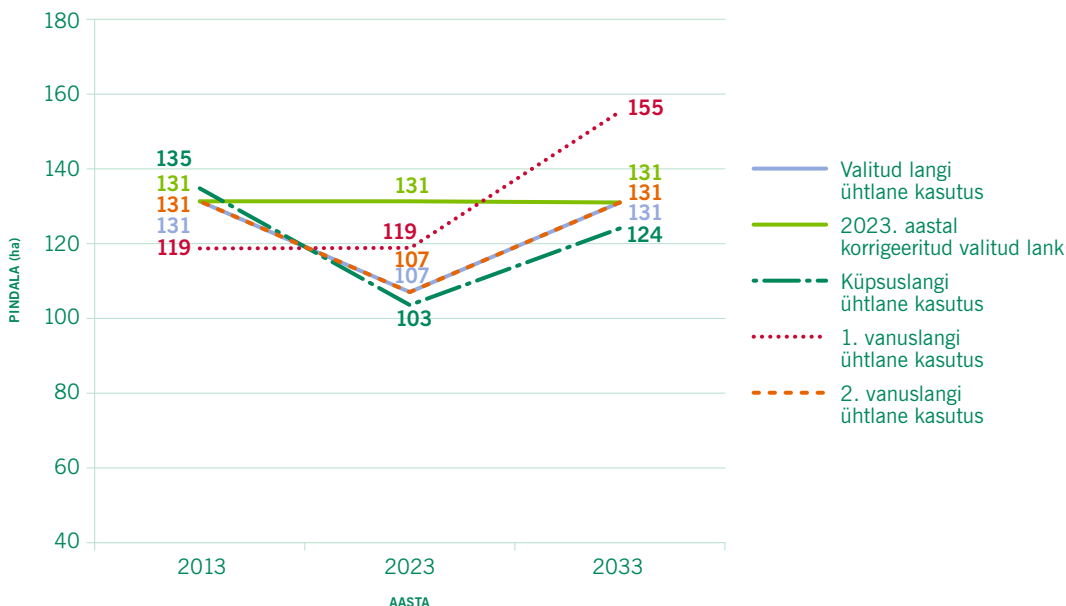
Tabel 16. Uuendusraie langiarvutus majandatavates metsades (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	107	135	119	131	133	131
Kuusk	51	80	61	53	57	70
Kask	149	338	267	209	204	265
Haab	19	47	24	16	37	35
Sanglepp	12	57	31	21	23	40
Hall lepp	12	23	15	13	23	20
Kokku	350	680	517	443	477	561

Ida-Virumaa metskonna männikute lankide erinevused on suhteliselt väikesed. Küpsuslank on vanuslankidest mõnevõrra suurem ning ühtlase kasutuse langist 1,26 korda suurem. Valitud langiks on 131 ha uuendusraiet aastas, mis langeb kokku 2. vanuslangiga ja on väga lähedane küpsuslangile. Seetõttu on 20 aasta pärast küpsete männikute jääk praktiliselt sama, mis praegu.

Joonistel 24, 25 ja 26 on näha, missugused oleksid küpsuslangi väärtused männikutes, kuusikutes ja kaasikutes 10 ja 20 aasta pärast juhul, kui joonisel toodud lankeraiutakse ühtlaselt 10 või 20 aastat järjest. Erandiks on 2023. aastal korrigeeritud lank, kus aasta 2023 numbriline väärtus tähistab uuesti valitud lanki aastal 2023.

Joonis 24. Männikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Ida-Virumaa metskonna kuusikutes on lankide erinevused märksa suuremad. Valitud langiks on küpsuslangi ja 1. vanuslangi vaheline lank, mis tagab küpsete ja juurde küpsevate kuusikute ühtlase kasutuse 15 aasta lõikes. Kuna küpsete kuusikute puidu kvaliteet kahaneb kiiresti, pole mõtet ühtlast kasutust pikema perioodi peale nihutada. See tähendab, et lähema 20 aasta jooksul kuuse raiemaht väheneb. Raiudes järgnevad 10 aastat keskmiselt 70 ha ja seejärel 52 ha kuusikuid aastas, on 20 aasta pärast küpsete kuusikute jääk 370 ha. Seejärel hakkab kuusikute raiemaht taas tõusma.

Joonis 25. Kuusikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Kaasikute vanuseline jagunemine on veelgi ebaühtlasem. Küpsuslank ületab ühtlase kasutuse lanki 2,3 korda. Valitud langiks on 1. vanuslanki lähedane lank. Kui raiutaks kaks aastakümnet järjest hetke küpsuslanki, oleksid 20 aasta pärast küpsed kaasikud otsas. Raiudes esimesed 10 aastat keskmiselt 265 ha aastas ja järgmised 10 aastat keskmiselt 205 ha aastas, on 20 aasta pärast küpsete kaasikute jääk 1580 ha.

Joonis 26. Kaasikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Majanduspiirangutega metsade raievõimalused on märksa väiksemad kui majandatavates metsades.

Tabel 17. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades väljaspool kaitstavaid loodusobjekte (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	5	9	7	8	7	8
Kuusk	3	5	4	3	3	4
Kask	9	21	18	14	13	17
Haab	1	3	2	1	2	2
Sanglepp	1	4	2	2	2	3
Hall lepp	2	3	2	2	3	2
Kokku	21	45	35	30	30	36

Kaitstavatel loodusobjektidel paiknevate majanduspiirangutega metsade teoreetiline raievõimalus on suur, kuid looduskaitseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad piirangud ei võimalda puiduressurssi kasutada. Seetõttu on kavandatavaks raiemahuks võetud ligikaudu 1/10 lankide keskmisest, millest annab ülevaate tabel 18. Valdavalt saab neis metsades teha vaid kaitse-eeskirjades lubatud turberaieid.

Tabel 18. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades kaitstavatel loodusobjektidel (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	26	66	45	39	38	5
Kuusk	4	10	7	6	5	1
Kask	12	52	32	24	22	3
Haab	1	5	3	2	3	
Sanglepp		2	1	1	1	
Hall lepp	1	2	1	1	2	
Kokku	44	137	89	73	71	9

Tabelis 19 on toodud Ida-Virumaa metskonnas aastateks 2013–2032 kavandatud uuendusraie pindalade ja tagavarade kokkuvõte.

Tabel 19. Kavandatud keskmine uuendusraiate maht aastas (ha)

Puuliik	Aastateks 2013–2022 keskmiselt aastas						Aastateks 2023–2032 keskmiselt aastas	
	Majandatavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Kokku			
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	131	35 800	13	3 200	144	39 000	144	39 000
Kuusk	70	20 900	5	1 400	75	22 300	57	16 900
Kask	265	70 300	20	5 000	285	75 300	225	59 400
Haab	35	10 000	2	600	37	10 600	12	3 400
Sanglepp	40	10 800	3	800	43	11 600	18	4 900
Hall lepp	20	3 500	2	300	22	3 800	12	2 100
Kokku	561	151 300	45	11 300	606	162 600	468	125 700

foto: RANDO KALL

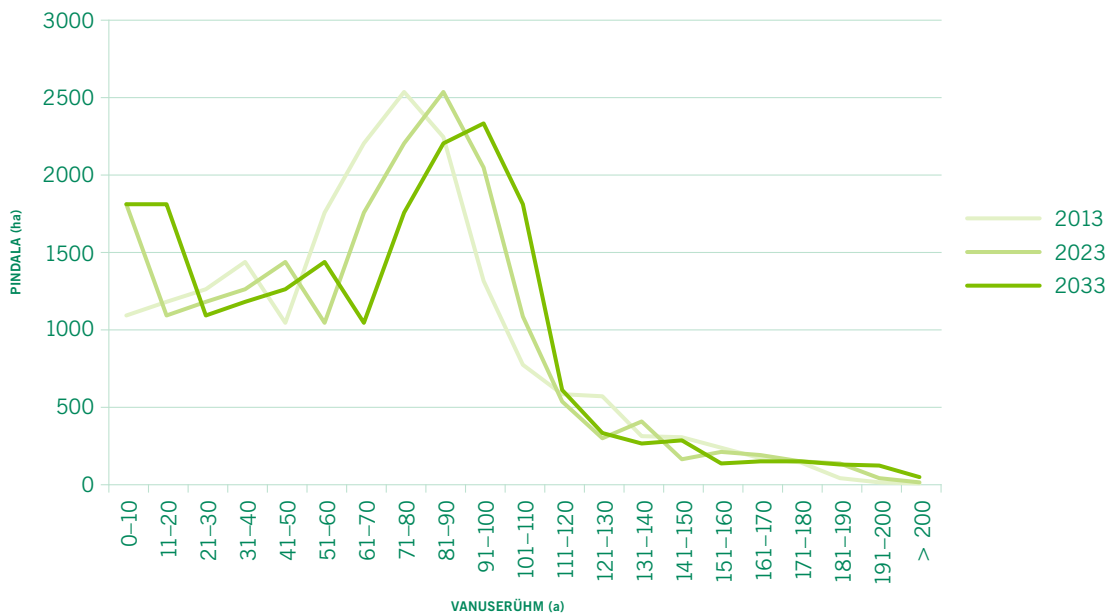

UUENDUSRAIE LANK, VAIVARA METSANDIK.

Joonistel 27, 28 ja 29 on toodud männikute, kuusikute ja kaasikute metsamaa vanuseline jaotus 10 ja 20 aasta pärast, arvestades metsade loomulikku vananemist ning kavandatud uuendusraiate mahtu. Arvutused on tehtud eeldusel, et majanduspiirangud ei muutu ja raiutud metsad uuendatakse või uuenevad kasvukohatüübile kõige sobivama puuliigiga.

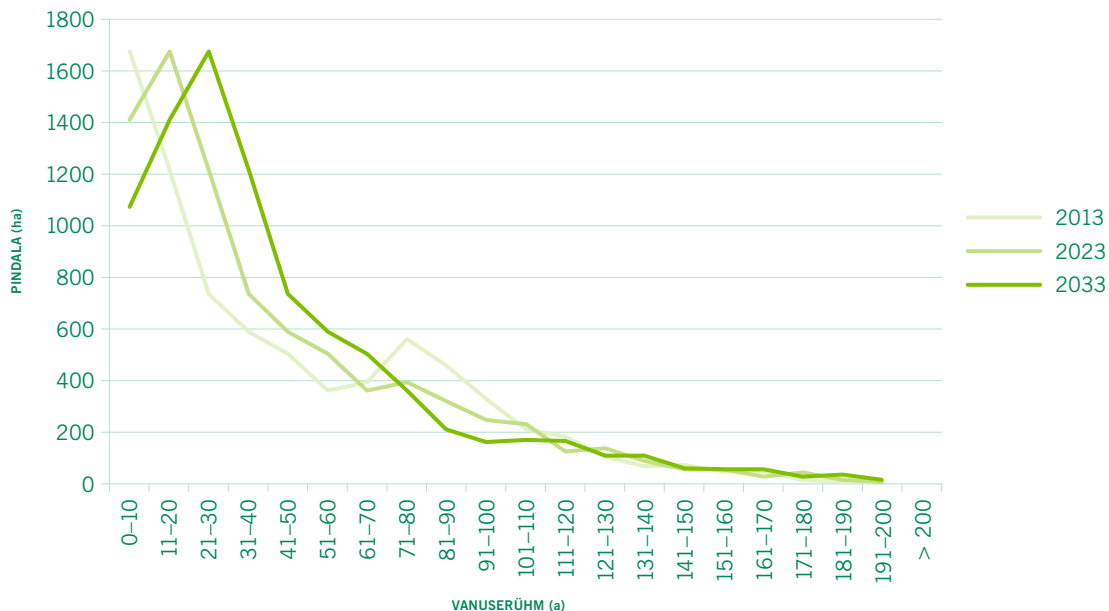
Järgmise kahekümne aasta jooksul nihkub vanuselise jagunemise maksimum männikutes 60–90 aastalt 80–110 aastale, muutudes seejuures raiumise tõttu veidi madalamaks. Uuendatud raiealad tõstavad noorte metsade osatähtsust. Väga vanade männikute osakaal kaitstavate metsade tõttu ei muutu.

Joonis 27. Männikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2013–2033 (ha)

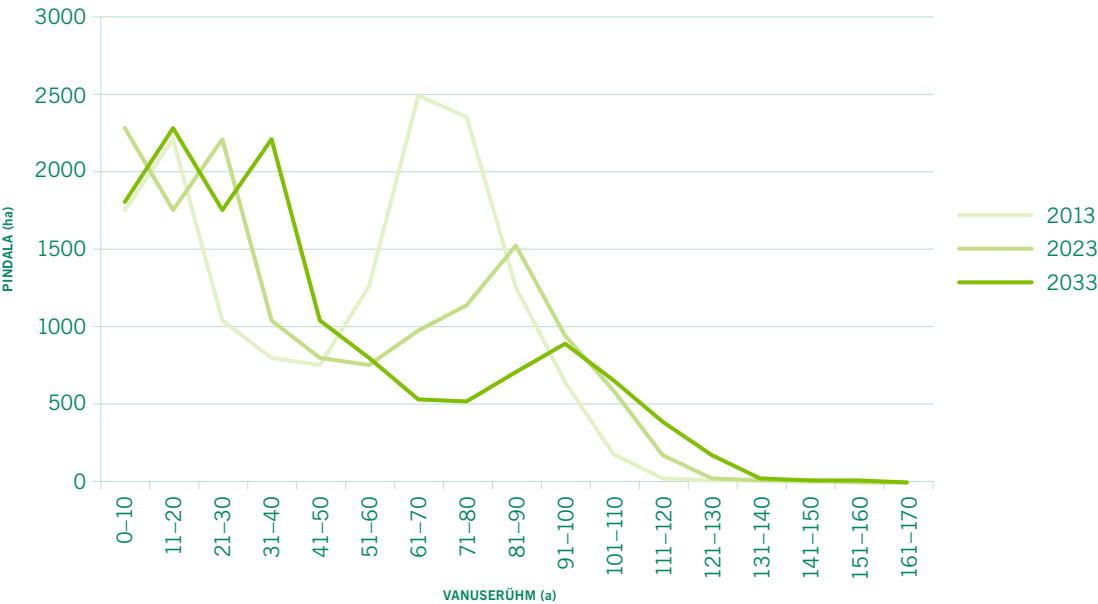
Kuusikutes raiutakse järgneva 20 aasta jooksul väike küür jaotuse 70–80 aasta kohal ning vanuseline jagunemine muutub alates 20. aastast ühtlaselt laskuvaks. Kahaneva raiemahu tõttu väheneb ka uuenevate kuusikute osatähtsus, samuti hoidutakse raiutud männikute uuendamisest kuusega. Väga vanade kuusikute osakaal jääb samaks.

Joonis 28. Kuusikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2013–2033 (ha)

Kaasikutes raiutakse järgmise 20 aasta jooksul suur osa hetkel 60–80-aastastest küpsetest metsadest, kaasikute vanuseline jaotus ühtlustub ning muutub laskuvamaks. Suureneb noorendike ja keskealiste kaasikute osatähtsus. Rangelt kaitstavate metsade arvel kasvab ka vanade kaasikute osakaal.

Joonis 29. Kaasikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2013–2033 (ha)

3.8. Aastane puidukasutuse maht

Ida-Virumaa metskonna prognoositavast aastasest puidukasutuse mahust annab ülevaate tabel 20.

Tabel 20. Aastane keskmine puidukasutuse maht (tm)

Raieliik	Maht (tm)
Uuendusraie	133 000
Harvendusraie	13 000
Sanitaarraie	2 000
Trassiraie ja raadamine	10 000
Kokku	158 000

Sellest mahust on prognoositavalt: 27% palki, 38% paberipuitu ja 35% küttepuitu. Kasvukohtadesse jaotumise alusel tehtud analüüsist lähtuvalt on võimalik kasutada 10% uuendusraiete, trassiraiete ja raadamistega kaasnevaid raidmeid, prognoosi kohaselt keskmiselt 2800 tm aastas.

foto: RANDO KALL

RAIETÖÖLINE AIVAR UIBOMAA VALGUSTUSRAIET TEOSTAMAS, JÖHVI METSANDIK.

3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele

Ida-Virumaa metuskonnas on metsamajanduslikuks kasutamiseks 34 097 hektarit majandatavat ning 7450 hektarit majanduspiirangutega metsa. Jätkuva ja ühtlase metsakasutuse korral, arvestades seniseid õigusaktidega seatud piiranguid, saaks igal aastal müüa uuendus- ja harvendusraietest 146 000 tihumeetrit metsamaterjale, prognoositava müügisummaga 5,1 miljonit eurot.

Eesti metsanduse arengukavas aastani 2020 toodud analüüsi kohaselt annab iga tihumeeter töödeldud puitu riigikassasse 8,9 eurot mitmesuguseid makse. Seega toob Ida-Virumaa metuskonna puidu müügiimahut riigikassasse arvestuslikult 1,3 miljonit eurot aastas. Iga tihumeetri puidu töötlemisega luuakse 34,5 eurot lisandväärtust. Seega loob Ida-Virumaa metuskonna puidu müügiimahut lisandväärtust 5,1 miljonit eurot aastas.

Ida-Virumaa metuskonnas on 01.10.2012 seisuga looduskaitseliste piirangute tõttu metsa-majanduslikust kasutusest välja lülitatud 7,9% ehk 3566 hektarit rangelt kaitstavat metsa. RMK mõistab nende metsade ja kaitsemeetmete tähtsat rolli keskkonna ja mitmekesisuse kaitsemisel, kuid järgnevalt peetakse vajalikuks analüüsida nende kaitsemeetmete maksumust ja majanduslikku mõju.

Ida-Virumaa metuskonna rangelt kaitstavate metsade pikaajalise puidutoodangu analüüsist nähtub, et igal aastal jääb puidukasutusse tulemata 13 000 tihumeetrit metsamaterjale. Metsamaterjalide keskmiseks müügihinnaks prognoositakse 1,4 miljonit eurot aastas. Seda arvestades jääb rangelt kaitstavast metsast kasutusse võtmata puidu arvelt riigikassasse maksude näol tulemata 114 000 eurot aastas ja metsatööstuses loomata lisandväärtust 0,4 miljoni euro eest aastas.

Arvestades Ida-Virumaa metuskonnas hetkel projekteeritavate kaitsealade mahuks 1156 hektarit, saab range kaitse rakendamise korral järgmised keskmised näitajad: 1 hektari metsa range kaitse viib puidukasutusest välja 3,6 tihumeetrit aastas; 1 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 128 eurot aastas; 1156 hektari range kaitse viib puidukasutuses välja 4100 tihumeetrit aastas; 1156 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 150 000 eurot aastas.

Maamaksu kadu looduskaitseliste piirangute eest, mis hetkel jääb omavalitsustel saamata, on rangelt kaitstavate maade eest 20 000 eurot, majanduspiirangutega maade arvelt 8000 eurot, kokku 28 000 eurot. Tulevikus veel lisanduva 1156 hektari range kaitse alla võtmisega võib kaasneda maamaksu vähenemine veel 6000 eurot aastas.

3.10. Metsamajanduslik tööhõive

Ida-Virumaa metskonna majandatavates ja majanduspiirangutega metsades metsamajandustööde aastaringseks teostamiseks kulub aastas keskmiselt 65 inimtööaastat. Inimtööaasta väljendab konkreetse töömahu alusel kalkuleeritud aastast tööjõuvajadust. Ida-Virumaa metskonna metsauuendustööde ja noorendike hooldustööde aastamahu teostamiseks on vaja 20 inimtööaastat. Metsaraie-, kokkuveo- ja puidu väljaveotööde aastamahu teostamiseks on vaja 35 inimtööaastat. Metsaparandustööde aastamahu teostamiseks vajatakse 10 inimtööaastat.

Rangelt kaitstava metsa mittemajandamine vähendab metsamajanduslikku tööhõivet hinnanguliselt 5,7 inimtööaasta ulatuses.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 analüüside alusel tekitab 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle näitaja kohaselt tekitab Ida-Virumaa metskonnas varutav metsamaterjal metsasektoris vähemalt 343 töökohta. Hetkel rangelt kaitstavate metsade puidukasutuse piirang jätab metsasektoris loomata 30 töökohta.

foto: RANDO KALL

TULETÖRJE VEEVÖTUKOHT, VAIVARA METSANDIK.

RMK
Viljandi mnt 18b
11216 Tallinn, Eesti
Tel +372 676 7500
www.rmke.ee

TEKST:
RMK

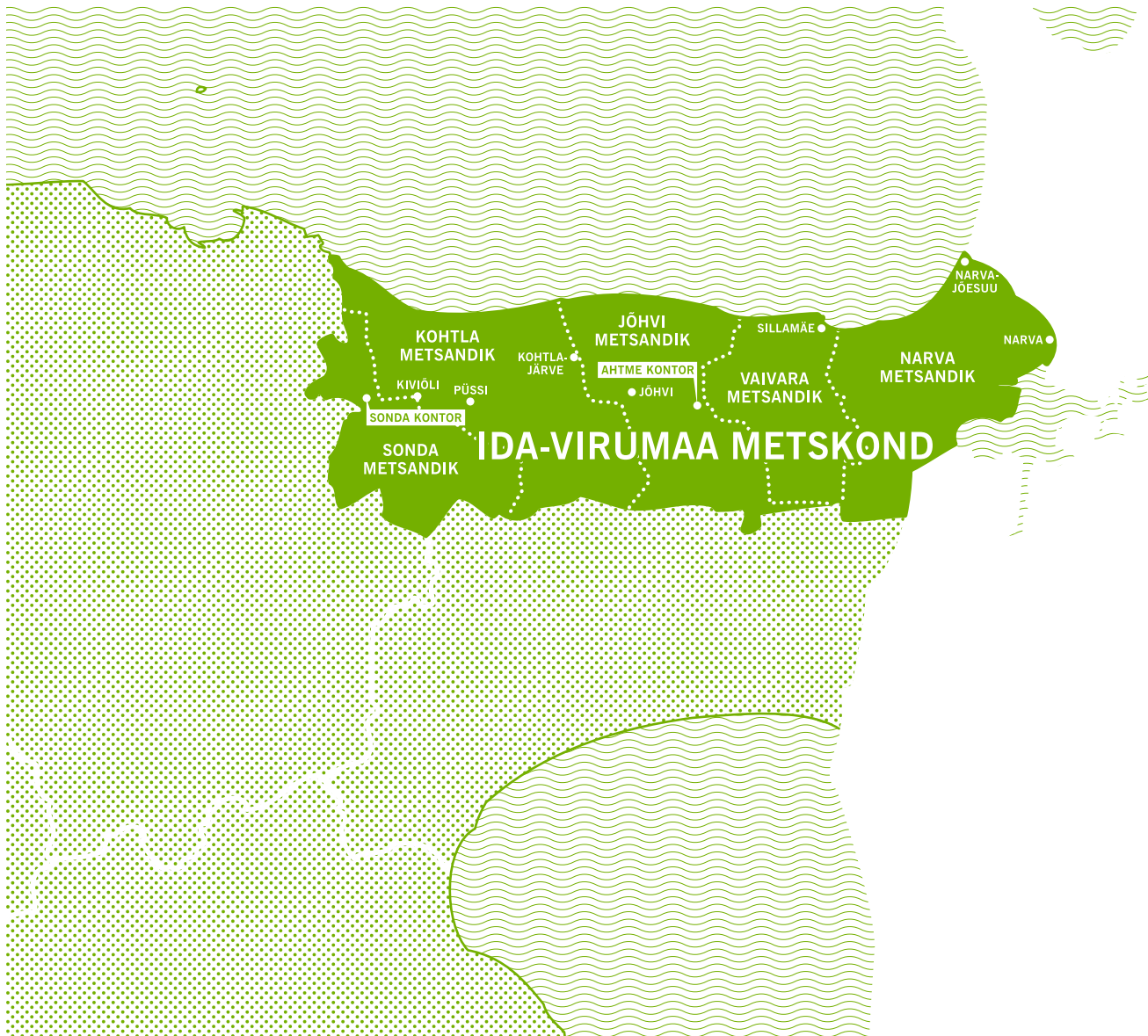
MAKETT, INFOGRAAFIKA:
© DF 2012–2013
www.df.ee

FOTOD:
Lea Tammik (esikaas)
Rando Kall

ŠRIFT:
News Gothic BT,
© 1990–2003 Bitstream Inc.
ja © 2008 ParaType Inc.
Kõik õigused kaitstud.

PABER:
Keaykolour Recycled Chalk (kaaned),
Scandia 2000 Natural (sisu).

TRÜKK:
Printon Trükikoda

RMK Ida-Virumaa metskond
Metsa 2, Kose küla, Jõhvi vald
41545 Ida-Viru maakond
Tel 676 7298
ida-virumaa@rmk.ee

